

Varsinais-Suomen ammattillisesti hoidettujen paikallismuseoiden kokoelmapoliittinen ohjelma 2014

Naantalin museo
Nautelankosken museo
Paimion museot
Pargas museer
Sagalunds museistiftelse
Salon tuotanto- ja kulttuuri-
historiallinen museo SAMU
Suomen maatalousmuseo Sarka
Uudenkaupungin museo

Työryhmä

Naantalin museo

Kaisa Aaltonen
Ritva Joensuu
Anne Sjöström
Mari Termonen

Nautelankosken museo

Elsa Hietala
Satu Närhi
Leena Viskari
Terhi Ykspetäjä-Remes

Paimion museot

Laura Lankinen
Jouni Lehtiranta

Pargas museer

Anne Bergström-Stenbäck
Marcus Lepola

Sagalunds museistiftelse

Hans Ginlund
Li Näse

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU:

Annastiina Junnila
Mia Juva
Leena Järvelä
Sanna Kattelus
Liisa Saarinen

Suomen maatalousmuseo Sarka

Juha Hirvilammi
Taina Ilmonen
Anna Väänänen
Iina Wahlström

Uudenkaupungin museo

Mari Jalava
Jonna Junkkila

Varsinais-Suomen maakuntamuseo/Turun museokeskus

Eeva Mikola

Sisältö

1. Kokoelmapoliittisen ohjelman yhteistyöverkosto	4
2. Kokoelmapoliittisen ohjelman tavoitteet ja tehtävät	5
3. Kokoelmatoiminnan lähtökohtia	6
3.1. Kokoelmatoimintaa ohjaavat tekijät	6
3.2. Museokokoelmien luonne	10
4. Kokoelmien synty- ja kehityshistoria	11
4.1. Kokoelmien synty	11
4.2. Museoiden ammatillistuminen	11
4.3. Kokoelmien kehityksen luonne	13
5. Kokoelmien nykytilanne	23
5.1. Kokoelmien ydinajatuksot	24
5.2. Kokoelmien määrät ja luettelointitilanne	26
5.3. Kokoelmien sisällöt	26
5.4. Arvio kokoelmien nykytilanteesta	27
6. Kokoelmatoiminnan prosessit ja kehittäminen	29
6.1. Kokoelmatoiminnan visio	29
6.2. Kokoelmien sisällöllinen tavoite	29
6.3. Kokoelmien arvoluokitus	29
6.4. Kokoelmaprosessi	30
6.6. Kartuntavastuun jakaminen	32
6.7. Säilytystilat ja niiden kehittäminen	35
6.8. Poistot	35
6.9. Kokoelmien käyttö	36
7. Kokoelmapoliittisen ohjelman seuranta	37
8. Yhteinen sopimus	37

Liitteet

1. Kokoelmien määrät ja luettelointitilanne
2. Kokoelmien sisältö
3. Museoiden omat SWOT-analyysit
4. Esineprosessi kaaviona
5. Tallennusvastuun jako
6. Säilytystilat ja niiden tarve

1. Kokoelmapoliittisen ohjelman yhteistyöverkosto

Varsinais-Suomen ammatillisesti hoidettujen paikallismuseoiden kokoelmapoliittisessa ohjelmassa on mukana kahdeksalta eri paikkakunnalta yhteensä 26 kulttuurihistoriallista museoyksikköä.

Naantalin museo

Nautelankosken museo

Paimion museot (Paimion Sähkömuseo, Paimion kotiseutumuseo, August Pyölniitun museo, Käsityömuseo Miila)

Pargas museer (Pargas hembygdsmuseum, Pargas industrimuseum, Skyttala museum)

Sagalunds museistiftelse (Sagalunds museum, Dalsbruks Bruksmuseum, Björkboda Låsmuseum)

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU (Elektroniikka-kokoelmat, Halikon museo, Kiikalan kotiseutumuseo, Kiskon kotiseutumuseo, Meritalon museo, Perniön museo, Ploominkin torppa, Suomusjärven kotiseutumuseo, Trömperin kestikievari)

Suomen maatalousmuseo Sarka

Uudenkaupungin museo (Uudenkaupungin kulttuurihistoriallinen museo, Kalannin kotiseutumuseo, Luotsimuseo, Merimiehenkoti-museo)

Museot seuraavat tallennustyössään ja sen kehittämisessä Turun museo-keskuksen, valtakunnallisten erikoismuseoiden, TAKO-työryhmän ja Varsinais-Suomen muiden museoiden tallennustyötä.

2. Kokoelmapoliittisen ohjelman tavoitteet ja tehtävät

Museoiden kokoelmatyössä kannetaan vastuuta koko yhteiskunnalle ja niin menneille, nykyisille kuin tulevillekin sukupolville. Kulttuurimme aineellisten massojen jatkuva kasvu asettaa vaatimuksia museoiden tallennustyölle, jonka hallitsemiseen tarvitaan tiivistä yhteistyötä museoiden ja muiden muistiorganisaatioiden kesken. Kokoelmatoiminnan yhteistyö ja kartuntavastuiden jako on välttämätöntä, jotta museot voivat välittää edustavan kokonaiskuvan historiasta ja perinteestä tuleville sukupolville. Museoiden kokoelmapoliittiset ohjelmat takaavat paremmin sen, että aineellisen kulttuurin ja siihen liittyvien ilmiöiden tallentamisessa ei pääse syntymään sisällöllisiä aukkoja.

Kokoelmapoliittinen ohjelma helpottaa kokoelmien hallintaa selkeyttämällä kokoelmien sisältöä sekä kartunnan tavoitteita. Yhteistyöverkoston avulla voidaan terävöittää kartuntavastuuta eri museoiden välillä. Ohjelma auttaa myös suuntaamaan resurssit parhaalla mahdollisella tavalla, hahmottamaan kunkin kokoelman ominaislaatua ja löytämään sen merkitykselliset piirteet. Myös museoiden aiemmin kirjaamattomat käytännöt on nyt otettu mukaan ohjelmaan. Yhteisen ohjelman rinnalla museot ovat kirjoittaneet tai päivittäneet omaa kokoelmapoliittista ohjelmaansa.

Kokoelmapoliittinen ohjelma auttaa hahmottamaan museotyön kokonaisuutta sekä paikallisesti että maakunnallisesti. Ohjelman avulla viranhaltijat ja luottamushenkilöt voivat perehtyä museoiden yhteisiin kokoelmaperiaatteisiin ja tavoitteisiin. Ohjelma selventää museoiden työntekijöille kokoelmatyön prosesseja ja toimintaperiaatteita. Kokoelmapoliittinen ohjelma on tarkoitettu myös aivan arkiseksi työkaluksi käytännön kokoelmatyössä.

3. Kokoelmatoiminnan lähtökohtia

3.1. Kokoelmatoimintaa ohjaavat tekijät

Suomen perustuslaissa § 20 määrittellään kulttuuriperinnön säilyttämistä:

”Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille”.

Muita keskeisiä museotoimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia ovat

- Museolaki 729/1992
- Valtioneuvoston asetus museoista 1192/2005
- Muinaismuistolaki 295/1963
- Laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta 115/1999
- Laki rakennusperinnön suojelemisesta 498/2010
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999
- Kirkkolaki 1054/1993
- Tekijänoikeuslaki 404/1961 sekä -asetus 574/1995
- Ampuma-aselaki 1/1998 sekä -asetus 145/1998
- Henkilötietolaki 523/1999

Kokoelmatoiminnassa noudatetaan ICOMin museotyön eettisiä sääntöjä [finland.icom.museum/etiikka.html].

Museoiden omat toimintasäännöt sekä taustayhteisöjen päätökset ja sopimukset ohjaavat museoiden toimintaa ja tavoitteita. Kokoelmatoimintaan vaikuttavat myös museon oma historia, toiminta-alueen luonne ja tematitiset painopistealueet sekä kulttuuriset ja taloudelliset resurssit.

Museoiden kokoelmatoiminnan toimintaperiaatteet:

Naantalın museo

Naantalın museo on kulttuurihistoriallinen museo, jonka maantieteellinen alue on Naantalın kaupunki.

Naantalın museon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa. Naantalın museo dokumentoi, kartuttaa ja tallentaa naantalilaista kulttuuriperintöä.

Mikäli Naantalın museon toiminta lakkautetaan, siirtyvät kaikki museon kokoelmat Turun museokeskuksen omistukseen.

Nautelankosken museo

Nautelankosken museon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa. Nautelankosken museo dokumentoi, kartuttaa ja tallentaa lietolaista kulttuuriperintöä.

Nautelankosken museo on kulttuurihistoriallinen museo, jonka maantieteellinen toimialue on Liedon kunta. Hallinnosta huolehditaan Nautelankoski-säätiön sääntöjen mukaisesti.

Mikäli Nautelankosken museon toiminta lakkautetaan, siirtyvät kaikki museon tehtävät Liedon kunnalle, jonka tulee huolehtia museotoimesta ja museon kokoelmista asianmukaisesti ja laissa säädetyllä tavalla.

Paimion museot

Paimion kotiseutumuseo

Paimion kotiseutumuseo on Paimion kaupungin ylläpitämä sivistyspalvelujen toimialaan kuuluva kulttuurihistoriallinen museo.

Museon maantieteellinen alue on Paimion kaupunki. Yhdessä muiden paimiolaisten museoiden kanssa Paimion kotiseutumuseon tehtävänä on osaltaan kasvattaa paikallistietämystä ja -identiteettiä.

Paimion kotiseutumuseon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa. Paimion kotiseutumuseo dokumentoi, kartuttaa ja tallentaa paimiolaista kulttuuriperintöä.

Museon kokoelmat tulee säilyttää museokokoelmina. Mikäli Paimion kotiseutumuseon toiminta lakkautetaan, siirtyvät kaikki museon kokoelmat Turun museokeskuksen omistukseen.

August Pyölniitun museo

August Pyölniitun museo on Paimion kaupungin ylläpitämä sivistyspalvelujen toimialaan kuuluva henkilöhistoriallinen paikallismuseo.

Museon maantieteellinen alue on Paimion kaupunki. Yhdessä muiden paimiolaisten museoiden kanssa August Pyölniitun museon tehtävänä on osaltaan kasvattaa paikallistietämystä ja -identiteettiä.

August Pyölniitun museon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti. Museo tekee tutkimusta pääaiheenaan August Pyölniitu ja hänen elämäntyönsä, jota tuodaan esille yleisölle mahdollisimman laajasti. Osan museoille määritellyistä tehtävistä August Pyölniitun museo toteuttaa rajoitetulla tavalla.

Museon kokoelma on karttumaton, siihen ei lisätä mitään eikä se suorita lainaustoimintaa kokoelmistaan. Museon kokoelma on esillä interiörissä, joka muodostaa perusnäyttelyn.

Museon kokoelmat tulee säilyttää museokokoelmina. Mikäli August Pyölniitun museon toiminta lakkautetaan, siirtyvät kaikki museon kokoelmat Turun museokeskuksen omistukseen.

Paimion Sähkötuseo

Paimion Sähkötuseo on Paimion Sähkötuseosäätiön ylläpitämä sähkötekniikan alan erikoismuseo.

Museon maantieteellinen alue on Paimion kaupunki. Yhdessä muiden paimiolaisten museoiden kanssa Paimion Sähkötuseon tehtävänä on osaltaan kasvattaa paikallistietämystä ja -identiteettiä.

Paimion Sähkötuseon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa.

Paimion Sähkömuseum dokumentoi, kartuttaa ja tallentaa sähköteknikkaan liittyvää kulttuuriperintöä.

Museon kokoelmat tulee säilyttää museokokoelmina. Mikäli Paimion Sähkömuseon toiminta lakkautetaan, siirtyvät kaikki museon kokoelmat jollekin muulle säätiön tarkoitukseen ajavalle oikeustoimikelpoiselle yhteisölle edelleen museona hoidettavaksi.

Käsityömuseum Miila

Käsityömuseum Miila tallentaa ja säilyttää paikallista käsityö- ja kädentaitojen perinnettä. Kokoelmien hankintatoiminnan pääkriteerejä ovat paikallisuuden, alueellisuuden, yleisyyden ja tyypillisyyden lisäksi merkittävyys sekä tiedollinen arvo (esim. elämänkaaritietojen määrä).

Käsityömuseum tarkoituksena on sen hallussa olevien käsityö- ja taidesi-
esineiden säilyttäminen ja saattaminen yleisesti nähtäville, sekä käsityö-
perinteen tutkimuksen edistäminen ja käsityöperinteen ja taiteellisen toi-
minnan tunnetuksi tekeminen.

Käsityömuseum Miilaa hallinnoi Lyyli Tuomolan Säätiö. Mikäli säätiö lakkau-
tetaan, tulee säätiön kokoelmat ja muut varat luovuttaa Paimion kaupun-
gille käytettäväksi Tuomolan suvun käsitöiden museo- ja näyttelytoimin-
taan.

Pargas museer

Pargas hembygdsförening r.f.

Föreningens namn är Pargas hembygdsförening r.f. och dess hemort Par-
gas stad. Föreningens språk är svenska och den har till uppgift att verka
för en fördjupad kännedom om Pargas och att i sådant syfte samla, vårda,
bearbeta och offentliggöra vittnesbörd om socknens historiska, etnogra-
fiska och kulturella utveckling, samt att höja och väcka intresse härför
samt att i anslutning med dessa verksamheter idka museiverksamhet.

För beslut om föreningens upplösning erfordras minst tre fjärdedelar av de
avgivna rösterna vid två på varandra med minst en månads mellanrum föl-
jande föreningsmöten. Om föreningen upplöses bör dess tillgångar och
samlingar överlåtas till annan registrerad förening som arbetar för samma
uppgift som Pargas hembygdsförening r.f. eller till Pargas stad. Övertaga-
ren av tillgångarna och samlingarna bör även förbinda sig att fortsätta med
museiverksamheten. Beslut härom bör fattas vid samma möten där beslut
om föreningens upplösning fattas.

Skyttala museum

Museisamlingarna bibehålls såvitt möjligt enhetliga och museets karaktär
bibehålls sådan som donatorn skapat den.

Sagalunds museistiftelse

Sagalunds museum

Stiftelsens ändamål är att upprätthålla det av framlidne folkskolläraren Nils
Oskar Jansson-Wrettdal grundade kulturhistoriska museet i Kimito, vilket
museum bär namnet Sagalund, och bedriva annan museiverksamhet hu-
vudsakligen i Åboland.

Stiftelsen uppfyller sitt ändamål genom att upprätthålla och utveckla Sa-
galunds Museum samt äga och förvalta dess samlingar, fastigheter och
övriga egendom, bedriva museipedagogisk verksamhet, bedriva annan
museiverksamhet huvudsakligen inom Åboland, upprätthålla arkiv med
anknytning till museiverksamheten, samla och ställa ut museiföremål, bed-
riva och bidra till forskning samt utge publikationer inom museiverk-

samhetens områden, bedriva verksamhet som främjar och bevarar kulturtraditioner och kulturarv t.ex. i form av traditionsseglation på annat motsvarande sätt stöda sådan verksamhet, som främjar ändamålet

Stiftelsen kan köpa, arrendera eller på annat sätt förvärva eller utan vederlag mottaga fast eller lös egendom.

Ifall stiftelsen upplöses skall dess kvarstående medel, innefattande även museisamlingarna, i första hand tillfalla Kimitoöns kommun under förutsättning att kommunen förbinder sig att fortsätta museiverksamheten. Ifall kommunen inte förbinder sig att fortsätta museiverksamheten skall tillgångarna tillfalla Stiftelsen för Åbo Akademi.

Dalsbruks Bruksmuseum och Björkboda Låsmuseum

Stiftelsens ändamål är att underhålla och utveckla Dalsbruks Bruksmuseum och Björkboda Låsmuseum, samt stöda och utveckla forskning som ansluter sig till brukskulturen och miljön.

Ifall stiftelsen upplöses skall dess egendom, om inget annat förfaringssätt är uppgivet i gåvobrevet, användas enligt representantskapets beslut för ett sådant ändamål, som närmast motsvarar förverkligandet av stiftelsens ändamål.

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU

SAMU on Salon kaupungin ylläpitämä sivistystoimen toimialan kulttuuripalvelujen yksikkö. Museon toimialueena on Salo.

Museon tehtävä on tallentaa, tutkia, julkaista ja asettaa näytteille Salon historiaa ja mahdollisuuksien mukaan nykyisyyttä koskevaa kulttuuri- ja tuotantohistoriallista aineistoa yleisten museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä kehittää yhteistyötä alueen ja alansa museoiden, oppilaitosten, harrastajien ja keräilijöiden kesken.

Museon kokoelmat tulee säilyttää museokokoelmina. Mikäli museon toiminta lakkaa, kaupunki sitoutuu turvaamaan museon kokoelmien säilymisen museokokoelmina.

Suomen maatalousmuseo Sarka

Sarka tallentaa, tutkii, julkaisee ja asettaa näytteille maatalouden historiaa ja nykyisyyttä sekä olemusta ja laajempaa merkitystä koskevaa aineistoa koko valtakunnan alueelta yleisten museaalisten periaatteiden mukaisesti. Pääpaino on maatalouden käytännön töihin liittyvässä esineistössä sekä työn kuvauksissa.

Lisäksi Sarka edistää maataloushistorian tutkimusta ja harrastusta, organisoi yhteistyötä muiden maatalouden tai maaseudun historiaa tallentavien ja tutkivien tahojen kesken sekä edistää yhteiskunnallista ymmärrystä maatalouden toimintaehdoista.

Suomen maatalousmuseosäätiön kokoelmien säilyminen museokokoelmina turvataan museon toiminnan loppuessa säätiön sääntöjen mukaisesti.

Uudenkaupungin museo

Uudenkaupungin museo yksiköineen on kulttuurihistoriallinen museo, jonka maantieteellinen alue on Uudenkaupungin kaupunki.

Uudenkaupungin museon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa. Uudenkaupungin museo dokumentoi, kartuttaa ja tallentaa uusikaupunkilaista kulttuuriperintöä.

Mikäli Uudenkaupungin museon toiminta lakkautetaan, eikä Uudenkaupungin kaupunki pysty asianmukaisesti ja laissa säädetyllä tavalla huolehtimaan museon kokoelmista, siirtyvät ne Turun museokeskuksen omistukseen.

3.2. Museokokoelmien luonne

Museot ja niiden kokoelmat luovat ymmärrystä kulttuurista, historiasta, ympäristöstä ja inhimillisestä elämästä. Kokoelmiin sisältyvät autenttiset objektit ovat menneisyyden ainutkertaisia todisteita, jotka ovat sidoksissa aikaan, paikkaan, ihmisiin ja ilmiöihin.

Kokoelmatyö on museotoiminnan keskeisin ja vaativin osa-alue, perusta, jolle museon koko muu toiminta rakentuu. Kokoelmatyö muodostuu kokoelmien kartunnasta ja luetteloinnista, aineistoon liittyvän tiedon tallentamisesta, objektien dokumentoinnista, huollosta ja säilyttämisestä sekä konservoinnista. Kokoelmatyön tuottamat aineistot ovat lähdeaineistoa tutkimukselle, näyttelyille ja muulle toiminnalle, joiden pohjalta syntyy kuva menneestä nykyisille ja tuleville sukupolville. Tätä työtä tehdään yhdessä muiden muistiorganisaatioiden kanssa.

Kokoelmatyöprosessi vaatii sekä taloudellisia että henkisiä resursseja. Riittävät taloudelliset resurssit mahdollistavat ammattitaitoisen työvoiman, työvälineiden ja tietoliikenneyhteyksien saannin sekä turvaavat kokoelmat konservoinnin, huollon sekä asianmukaisten säilytystilojen avulla. Henkisten voimavarojen tulee riittää historian ja perinteen hallintaan, menneen ja nykyisen aineellisen kulttuurin analysointiin, kokonaisuuksien hallintaan ja esinetuntemukseen. Yhteiskunnan eri ilmiöiden ja muutosten syvälinen tunteminen on perusta laadukkaalle kokoelmatyölle. Välttämätön edellytys on halu ja kyky arvostaa ja vaalia kulttuuriperintöämme ja saada muutkin innostumaan siitä.

4. Kokoelmien synty- ja kehityshistoria

4.1. Kokoelmien synty

Museoiden kokoelmat ovat syntyneet eri aikoina, eri tavoin ja erilaisissa paikallisissa, yhteiskunnallisissa ja aatteellisissa olosuhteissa, mutta yhteisiäkin piirteitä on havaittavissa.

Björkboda Låsmuseumin (1979), *Dalsbruks Bruksmuseum* (1982) ja *Salon Elektroniikkakokoelmien* (1994) syntyyn ovat vaikuttaneet paikalliset teollisuus- ja liikeyritykset kuntien ja paikallisten yhdistysten ja yksityisten henkilöiden tuella. Samoin *Pargas Industrimuseumin* (1982) ja *Paimion Sähkömuseon* (1992) synnyn alkujuuret ovat paikallisessa yritystoiminnassa. Yritysten ja teollisuuden piirissä syntyneet museot kuuluvat maakunnan nuorimpiin. Näissä teollisuusmuseoissa kokoelmien ydinajatus ja rajat ovat pysyneet selkeinä ja museoammattillinen ote on ollut vahva museoiden alkuvaiheista lähtien. Nämä museot toimivat myös osana teollisuuslaitosten ja yritysten viestintää ja markkinointia. Tähän ryhmään läheisesti kuuluu myös *Uudenkaupungin museon Luotsimuseo* (1969).

Keräilijäpersoonien toiminnasta ovat syntyneet *Sagalunds museum* (1900), *Pargas Hembygdsmuseum* (1928), *Kalannin kotiseutumuseo* (1952) ja *Skyttala museum* (1956), *Uudenkaupungin* (1895), *Perniön* (1930) ja *Nautelankosken museon* (1956/1992) syntyyn liittyvät keräilijäpersoonat vahvasti. *Käsityömuseo Miila* (2008) on perustettu Paimioon testamenttilahjoituksen turvin. Keräilijän mieltymykset ja ajatusmaailmat ovat nähtävissä edelleen näiden museoiden kokoelmien luonteessa.

Keräilijäryhmien toiminnasta syntyneisiin museoihin voidaan lukea *Naantalin museo* (1919), *Paimion kotiseutumuseo* (1948), *Halikon museo* (1955), *Meritalon museo* (1973) ja *Suomen maatalousmuseo Sarka* (2005).

Kiikalan (1962), *Suomusjärven* (1974) ja *Kiskon* (1978) kotiseutumuseoiden synnyn taustalla ovat paikkakunnan kotiseutuhenkiset yksityiset henkilöt, jotka toimivat yhdistysten kautta.

Trömperin kestikievarin (1972), *August Pyölniitun museon* (1980), *Ploominkin torpan* (1990) ja *Merimiehenkodin* (1995) syntyyn ovat voimakkaasti vaikuttaneet paikalliset museoammattilaiset. Keskeistä on ollut halu säilyttää autenttinen miljöö ja kertoa rakennukseen liittyvistä ammateista ja toiminnoista.

4.2. Museoiden ammatillistuminen

Varsinais-Suomessa on lähes 80 kulttuurihistoriallista paikallismuseota, joista kymmenen on ammatillisesti hoidettua. Ammatillisuus on vahvistunut ajan kuluessa. Sillä on ollut merkitystä etenkin kokoelmiin, niiden hoitoon, säilyvyyteen, luettelointitasoon ja kartuntaan.

Naantalin museo

Naantalin museon alkuaikoina, vuodesta 1919, työtä ohjasi ensimmäisenä museonjohtajana toiminut Naantalin yhteiskoulun johtaja ja kansatieteilijä Ilmari Manninen. Museo oli siis alussa ammatillisesti hoidettu, mutta kausi jäi lyhyeksi Mannisen lähtiessä Viroon vuonna 1922 perustamaan kansal-

lismuseota. Sieltä käsin hän vielä antoi neuvoja museon työtavoista kirjeitse, mutta yhteyden katkettua museo jäi harrastelijoiden käsiin.

Naantalin museon siirtyessä museoyhdistykseltä kaupungille vuoden 1980 alusta museo sai ensimmäisen palkatun museoammattillisen työntekijänsä. Vuosien varrella museoammattillisten työntekijöiden lukumäärä on vaihdellut, mutta hieman kasvanut.

Nautelankosken museo

Liedon kotiseutumuseon kokoelmia on luetteloitu museoammattillisesti osa- ja määräaikaisesti vuodesta 1986. Nautelankosken museossa on työskennellyt museoammattillista henkilökuntaa vakinaisesti ja kokoaikaisesti vuodesta 1998.

Paimion museot

Paimion kotiseutumuseo, August Pyöniitun museo ja Paimion Sähkömuseo ovat olleet ammatillisessa hoidossa vuodesta 1994. Käsityömuseo Miilan kokoelma on lahjoituksen vastaan ottamisesta vuonna 2008 lähtien ollut ammatillisesti hoidettu.

Pargas museer

Från och med år 1995 har en museiprofessionell arbetat på halvtid och från och med år 1999 utökades anställningen till en person på heltid.

Sagalunds museistiftelse

Sagalunds museum har haft fackutbildad personal sedan 1983, Dalsbruks bruksmuseum redan ett år tidigare.

Björkboda låsmuseum har skötts professionellt sedan museiverksamheten där sammanslogs med Dalsbruks museistiftelse.

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU

Meritalon museossa on työskennellyt museoammattillista henkilökuntaa osa- ja määräaikaisesti vuodesta 1986 ja vakinaisesti ja kokoaikaisesti vuodesta 2002.

Elektroniikkakokoelmien luettelointiin palkattiin vuonna 1997 määräaikainen museoammattillinen tutkija, jonka työsuhde vakinaistettiin vuonna 2006.

Halikon museo ja Trömperin kestikievari ovat olleet ammatillisesti hoidettuja vuosina 1977–2004 ja jälleen vuodesta 2009.

Ploominkin torppa, Kiikalan kotiseutumuseo, Kiskon kotiseutumuseo, Suomusjärven kotiseutumuseo ja Perniön museo ammatillistuivat vuonna 2009 kuntaliitoksen yhteydessä.

Suomen maatalousmuseo Sarka

Sarka on ollut perustamisestaan alkaen ammatillinen museo. Sinne palkattiin vuosina 2003 ja 2004 useita museoammattillisia henkilöitä.

Uudenkaupungin museo

Uudenkaupungin kulttuurihistoriallinen museo ja Luotsimuseo saivat ensimmäisen ammatillisen työntekijän 1970-luvulla.

Merimiehenkoti on perustamisestaan vuodesta 1995 lähtien ollut ammatillisesti hoidettu museo.

Kalannin kotiseutumuseo muuttui ammatilliseksi kuntaliitoksen myötä vuonna 1993.

4.3. Kokoelmien kehityksen luonne

Museoiden kokoelmat ovat syntyneet pääosin lahjoituksista ja talteenotoista. Ostoja on tehty vain hyvin harvoin.

Museoiden perustamis- ja alkuvaiheessa niihin lahjoitettiin runsaasti esineistöä. Museoiden kokoelmiin liitettiin 1980-luvulle asti lähes kaikki tarjotut aineistot. Edelleen isohko lahjoituserä saatetaan ottaa vastaan kokonaan, jos se sisältää joitakin museon kannalta mielenkiintoisia esineitä. Varsinaisen keruusuunnitelmaan kuuluvien objektien lisäksi joitakin aineistoja voidaan vastaanottaa esimerkiksi hienotunteisuusyistä. Nykyään esine, ilmiö tai maisema voidaan tallentaa museokokoelmiin digitaalisesti ilman fyysistä objektia.

Museot ovat voineet 1990-luvulta lähtien tarkemmin valita lahjoituksina tulevat aineistot ja harjoittaa itse aktiivista keruutoimintaa. Ammattitaitoiset työntekijät osaavat tehdä vastaanottopäätöksen lahjoituksesta sekä museon keruuhjelmaa noudattaen että säilytysolosuhteet huomioon ottaen. Aineistokeruun muuttuessa passiivisesta aktiivisemmaksi ja museon sisällöllisiä päämääriä paremmin palvelevaksi on mahdollista tallentaa kulttuurin kokonaiskuvaa entistä syvällisemmin ja suunnitelmallisemmin.

Museokokoelmien dokumentointi on muuttunut ajan myötä. Kokoelmien keruun alkuvaiheessa dokumentointi on saattanut jäädä kokonaan tekemättä, tai on kirjattu vain lahjoittajan ja esineen nimi. Ennen 1990-lukua esineet järjestettiin typologisesti, ja sen vuoksi tallennettiin lähinnä lahjoittajatietoja ja itse esineestä saatavia tietoja. Nykyään näiden lisäksi kirjaan myös esineen konteksti- ja historiatietoja.

Dokumentoinnin sisällön lisäksi dokumentointitekniikka on muuttunut käsin ruutuvihkoon kirjaamisesta sähköiseen tiedonhallintaan. Suomen Kotiseutuliiton ohjaus ja erilaiset koulutukset alkoivat vähitellen yhtenäistää luettelointityötä. Kotiseutuliiton luettelointikaavaketta on 1970-luvulla käytetty ainakin Naantalin museossa, Kalannin kotiseutumuseossa ja Sagalundissa. Ensimmäisiä atk-pohjaisia luettelointiohjelmia alettiin käyttää 1980-luvulla. Käsiyö museo Miila, Salon Elektriikkakokoelmat ja Sarka ovat käyttäneet alusta asti vain digitaalista luettelointia. Nyt kaikissa museoissa luetteloidaan kokoelmia digitaalisesti.

Naantalin museo

Huoli kirkollisen esineistön säilymisestä synnytti ajatuksen Naantalin kirkkomuseon perustamisesta. Kirkkomuseon aikaan saamiseksi perustettiin vuonna 1913 museokomitea, joka osittain toimi Naantalin museoyhdistyksen alkuunpanijana. Kun museoyhdistys perustettiin vuonna 1919, alettiin kerätä myös kaupungin historiaan ja asukkaisiin kuuluvaa esineistöä, ja heti alkuvuosina saatiinkin arvokasta aineistoa museolle. Kirkollinen aineisto ei unohtunut. Museoyhdistys toimi aktiivisesti tohtori Juhani Rinteen ja lehtori Julius Finnbergin kanssa kirkon historiallisen esineistön kunnostamiseksi ja esille saamiseksi. Tässä työssä oli taloudellisena tukijana erityisesti Amos Anderson Helsingistä.

Museon alkavia kokoelmia varten vuokrattiin vuonna 1919 museona yhä toimivasta Hiilolan kiinteistöstä yksi huone, josta vuonna 1920 muutettiin kaupungin omistamaan kiinteistöön. Vuonna 1927 museoyhdistys osti Hiilolan kiinteistön. Kesällä 1966 museoyhdistys sai käyttöönsä kaupungin ostaman Sau-Kallion. Vuonna 1977 saatiin kaupungilta museon käyttöön museoalueeseen liittyvän Krivon kaksi rakennusta, joista toinen on muse-

on käytössä vielä tänään. Vuoden 1980 alusta museon kiinteistöt ja kokoelmat siirtyivät kaupungin omistukseen ja museokiinteistöihin lisättiin vuonna 2002 Humpin kiinteistö.

Museon kokoelmat olivat alussa pääosin esillä näyttelyissä, mutta varastotilaa saatiin Hiilolan ullakosta ja ullakkorakennuksista. Tämän jälkeen esineitä on ollut varastoituna eri puolilla kaupunkia. Ensimmäisen suuremman esinevarastonsa, ”Pulmun”, museo sai vuonna 2004 ja sieltä kokoelmat muutettiin uuteen ”Almuun” vuonna 2011.

Museon kokoelmat ovat kasvaneet koko museon olemassaolon ajan yksityislahjoitusten kautta. Alkuaikoina museoyhdistyksen jäsenet lahjoittivat itse joko omistamiaan tai paikallisista huutokaupoista ostamiaan esineitä. Kokoelmat ovat myös karttuneet kuolinpesien esineistöistä.

Museoyhdistyksen alkuaikoina esineet luettelointiin tarkkaan ja lahjoituksista on kirjoitettu paljon tietoja. Nykyään museolla ei enää ole tallella alkuperäisluettelointeja 1940–1970-luvuilta. Tämä tuottaa vaikeuksia kokoelmien hallinnassa. Esinetiedot on kirjattu pääkirjoihin uudestaan 1980-luvulla, mutta ne ovat erittäin puutteelliset: saattaa olla, että alkuperäisluetteloinnit ovat myös olleet vain vähän tietoja sisältäviä. Museossa on lisäksi esinekortisto, jonka luomisajankohtaa ei tiedetä. Myös kortiston esinetiedot ovat erittäin vajavaiset.

Lahjoituksista on ennen 1990-lukua kerätty niukasti tietoa. Sekä lahjoittajat että esineiden tarinat kuvaillaan erittäin lyhyesti, jos ollenkaan. Kun esineitä 2000-luvulla on luetteloitu sähköisesti Musketti-ohjelmaan, niitä on välillä vaikea tunnistaa. Esineisiin aikoinaan maalatut numerot ovat saattaneet kuluja ja luettelointitiedoissakin lukee ehkä vain ”lusikka”.

Lähes koko Naantalın museon olemassaolon ajan museolle on otettu vastaan lähes kaikki tarjotut lahjoitukset. Tämänhetkisin kriittisin silmin katsottuna moni kokoelmassa oleva esine ei kuuluisi Naantalın museoon. Museolle on myös otettu vastaan runsaasti rikkinäisiä esineitä, joiden luettelointitiedoissa erikseen mainitaan rikkinäisyys. Museolla on siis poistopolitiikkaa mietittäessä monia haasteita edessään.

Naantalın museon kokoelmien suurimpia kokonaisuuksia ovat kaupungin vanhan porvariston esineistö ja kirjallisuus, agraari työvälineistö, valokuvat kaupungista, palokaluusto ja arkiston paikallinen materiaali.

Nautelankosken museo

Lietoon perustettiin kotiseutumuseo 1950-luvun alussa. Jo vuonna 1947 Varsinais-Suomen maakuntaliitto oli ehdottanut Hakulan kylän Jonkarin umpipihakokonaisuuden lunastamista museoksi, mutta hanke ei toteutunut. Paavo ja Paula Jonkari lahjoittivat vuonna 1951 Jonkarin umpipihaan väentuvan Liedon kotiseutumuseoksi ja esineistöä museoon. Lahjoituksen jälkeen alkoi keruutyö. Alkuvaiheessa lahjoitetuista esineistä ei pidetty pääkirjaa. Kortistoiminen alkoi vuonna 1969, jolloin esineistä alettiin ottaa myös valokuvia. Esineiden tiedot siirrettiin pääkirjaan 1980-luvulla, jolloin esineistä piirrettiin kuvat esinetietojen rinnalle. Sekä kortisto että pääkirjat ovat tallella, ja niitä käytetään apuna, kun esineiden tietoja siirretään luettelointitietokantaan.

Väentupa siirrettiin Jonkarista Hakulan Vilkkimäen meijerin viereiselle Museomäki -tontille, jonne siirrettiin myös Teijulan tilan vilja-aitta. Museo avattiin yleisölle vuonna 1955. Nämä kaksi rakennusta toimivat Liedon museona 1980-luvun puoliväliin saakka, jolloin kotiseutumuseorakennus todettiin huonokuntoiseksi ja se suljettiin yleisöltä. Samaan aikaan Liedon

kunta osti Kukkarkosken muinaismuistoalueen läheisyydestä aikoinaan Nautelan kartanolle kuuluneen myllyrakennuksen ja jokivarsialueita, jotka olivat olleet Turun kaupungin omistuksessa parikymmentä vuotta.

Liedon kunta päätti kunnostaa myllyn museoksi ja perustaa luonnonsuojelualueelle hoidetun luontopolun. Kotiseutumuseo siirrettiin paikalta puretun myllärintuvan peruskiville vuonna 1992, jolloin mylly avattiin yleisölle. Myllärintuvaksi sisustettu kotiseutumuseo avattiin yleisölle neljä vuotta myöhemmin.

Liedon kunta ja paikallinen keräilijä Lauri Nautela perustivat vuonna 1996 Nautelankoski-säätiön huolehtimaan Liedon kunnan museotoimesta. Lauri Nautelan lahjoituksen myötä Nautelankoskelle rakennettiin lahjoittajansa nimeä kantava uusi museorakennus, joka valmistui vuonna 2000.

Kokoelmien perusta on edelleen kotiseutumuseon kansatieteellisessä esineistössä, joka karttuu lahjoituksin. Lauri Nautelan kokoelma on suljettu keräilijän kokoelma, joka muodostaa huomattavan osan Nautelankosken museon esineistöstä. Lauri Nautelan kokoelma sisältää useita osakokoelmia, muun muassa laajan kirjaston, rahakokoelman, valokuvia ja seksologisen kokoelman. Arkeologinen kokoelma on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin.

Lauri Nautelan kokoelmista ainoastaan kirjoja ja rahakokoelmaa on luetteloitu manuaalisesti. Kaikki muu aineisto on luetteloitu alusta alkaen atk-pohjaiseen luettelointitietokantaan, ensin FileMaker-ohjelmaa käyttäen ja vuodesta 2000 alkaen Doris32-tietokantaan.

Paimion museot

Paimion kotiseutumuseo

Paimion kotiseutumuseo perustettiin vuonna 1948 kunnan omistamalle alueelle, Oinilan mäelle. Varsinaisen lähtölaukauksen hankkeelle antoi alueelle rakennetun hiihtomajan vihkiäisjuhla vuonna 1948, jonka yhteydessä pidettiin kotiseutumuseota puoltavia puheenvuoroja. Hanketta toteuttamaan lähti samana vuonna perustettu Paimion kotiseutuyhdistys, jonka tavoitteena oli kerätä alueelle vanhoja rakennuksia. Sekä rakennukset että esineet saatiin lahjoituksina. Rakennusten siirrosta ja uudelleenpystyttämisestä selvittiin talkootöillä ja kunnan tuella. Oinilan mäen kiinteistöistä (hiihtomajasta ja museorakennuksista) oli alkuun vastuussa Hiihtomajan kannatusyhdistys Tuki, mutta rakennukset siirtyivät kunnan omistukseen kunnossapidon käytyä liian työlääksi.

Museomäen perusluonne ja rakennuskanta muotoutui pääosin 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. Alueella on kahdeksan museorakennusta. Yli-Hakalan torppa, savusauna, aitta, lainamakasiini, paja, tuulimylly, vaja ja riihi muodostavat yhdessä Paimion kotiseutumuseon.

Kokoelmien keruu on ollut viime vuosikymmeninä melko passiivista verrattuna alkuaikojen perustamisinnostukseen. Viime aikoina kokoelmaa ovat kartuttaneet yksityishenkilöiden yksittäiset esinelahjoitukset sekä muutama suurempi esinekokonaisuus. Mittavimpia lahjoituksia ovat olleet paimiolaisten lakkautettujen kyläkoulujen jäämistöt ja Paimion Kukkatehtaan jäämistö.

Museon kokoelmien alkuvuosien luettelointihistoria ei ole tiedossa. Vuodesta 1986 luettelointi on tehty manuaalisesti. Vuodesta 2000 käytössä on ollut Musketti-luettelointitietokanta.

August Pyölniitun museo

August Pyölniitun museon kokoelma koostuu paimiolaisen pienviljelijän ja itseoppineen tiedemiehen August Pyölniitun (1887–1979) ja hänen sisar- tensa Ida ja Olga Pyölniitun kodin jäämistöstä. Museon kokoelma sisältää esineitä, kirjoja, lehtiä sekä muistiinpanoja ja kirjoitelmia.

Kulttuurihistoriallinen kokoelma koostuu Pyölniittujen kodin esineistöstä, joka edustaa pääosin vaatimatonta pienviljelijäväestön arkipäivän esineis- töä: huonekaluja, talousesineistöä, vaatteita ja joitakin maanviljelykseen liittyviä esineitä. Vanhimmat esineet ovat peräisin 1800-luvun lopulta ja uusimmat 1970-luvulta. August Pyölniitun kokoelma on erityisesti henkilö- historiallisesti, mutta myös paikallisesti arvokas kokonaisuus. Koko maan mittakaavassa vastaavanlaiset henkilön/henkilöiden elämään liittyneet pääosin yhtenäisinä säilyneet kodin esineistön kokonaisuudet ovat harvi- naisia. August Pyölniitun museo edustaa poikkeusta, jossa noin 90 % esi- neistä on säilynyt ilman konservointia omilla, tämän kodin elämästä muis- tuttavilla paikoillaan. Kokoelma on karttumaton.

Merkittävä osa museon kokoelmaa on August Pyölniitun vajaan parintu- hannen niteen kirjakokoelma. Kirjakokoelma sisältää teoksia eri aihepii- reistä muun muassa luonnontieteestä, uskonnosta, politiikasta, ihmissuh- teista, sukupuolielämästä ja raittiusaatteesta. Museolla on pieni valokuva- kokoelma. Käsikirjoitusarkistokokoelma sisältää tuhansia Pyölniitun kirjoit- tamia muistiinpanoliuskvoja, laskelmia, luonnoksia, esseitä ja yli tuhannen sivun päiväkirjan.

Paimion Sähköt museo

Paimion Sähköt museonsäätiön perustivat keväällä 1992 yhdessä Paimion kunta, Lounais-Suomen Sähkö Oy, Sähkölähteenmäki Oy ja Paimio-Seura r.y. Sen tarkoituksiksi määriteltiin ”perustaa, ylläpitää ja kehittää Paimion sähkömuseota sekä tukea ja kehittää sähkökulttuuriin liittyvää tutkimustyö- tä”. Lisäksi säätiö kerää, säilyttää, tutkii, suojelee ja tekee tunnetuksi säh- köön liittyvää aineellista kulttuuria, tietoja ja perinnettä sekä muilla sopivik- si katsomillaan tavoilla edistää alan harrastusta. Nämä periaatteet ovat vaikuttaneet kokoelmien keräämiseen. Yhtenä museaalisen arvottamis- periaatteena mainittakoon vielä paikallisuus ja paimiolainen sähköidenti- teetti.

Suuri osa kokoelmista on kerätty tai saatu lahjoituksina yksityishenkilöiltä tai toisaalta yrityksiltä niiden saneeratessa välineistöään. Esimerkiksi YIT ja Fortum ovat lahjoittaneet esineistöä, arkistomateriaalia ja valokuvia mu- seolle. Kokoelmien pääpaino on museon historiasta ja painopistealueesta johtuen suurelta osin sähköyhtiöiden ja -miesten käyttämässä sähköntuo- tantomon ja -jakeluun liittyvässä tekniikassa. Kokoelmassa on vähäisemmin kotitalouksien, laitosten ja maatalouden käyttämiä sähkökoneita ja - laitteita.

Museon valokuvakokoelmaan kuuluu runsaasti valokuvia, joista suuri osa on tällä hetkellä vielä luetteloimatta. Luetteloimattomat valokuvat on pää- osin saatu lahjoituksina YIT:ltä ja Fortumilta. Sähköt museon arkistoko- koelma voidaan jakaa kolmeen osaan: kirjallisuus, lehdet sekä muu ai- neisto, joka koostuu pääosin muistiinpanoista, kirjeistä, pienpainatteista ja seudulla vaikuttaneiden yhtiöiden kirjanpidosta sekä asiakirjoista.

Kokoelmissa on myös eräitä auditiivisia ja audiovisuaalisia aineistoja, esi- merkiksi sähkömiesten haastatteluja ja Sähkölähteenmäen valistusvide- okasetteja.

Käsityömuseo Miila

Paimion kaupunki sai vuonna 2008 testamenttilahjoituksen halikkolaiselta Lyyli Tuomolalta. Testamentin vastaanottamisen ehtona oli käsityömuuseon perustaminen Paimioon, Tuomolan suvun käsitöiden säilyttäminen ja esi-neistön näyttelytoiminta. Testamentin tahdon toteuttamiseksi Paimion kaupunki perusti kaupunkikonserniin kuuluvan Lyyli Tuomolan Säätiön, jonka alaisuudessa toimii Käsityömuuseo Miila

Museon keskeinen kokoelma on Tuomolan suvun käsitöiden kokoelma, joka on lähes karttumaton, sillä pääpaino kokoelmassa on perintönä saadulta Alatalon tilalta löytyneissä käsitöissä. Museon yleinen käsityökokoelma karttuu lahjoituksin, samoin kuin muutkin kokoelmat. Kokoelmien ydin on arjen käsityön ja kädentaitojen tallentamisessa. Kartuntakriteerinä ovat paikallisuuden, alueellisuuden, yleisyyden ja tyypillisyyden lisäksi merkittävyys sekä tiedollinen arvo (esim. elämänkaaritietojen määrä).

Museon näyttelytilat sijaitsevat Paimion keskustassa, museotiloiksi kunnostetussa funkistalo Miilassa. Yleisölle näyttelytilat avautuvat keväällä 2014.

Pargas museer

Skyttala museum

Skyttala museum grundades år 1956 och är en bondgård med anor från 1500-talet. Karaktärsbyggnaden är från sekelskiftet 1700–1800 med en interiör från 1800-talets mitt. Förutom denna hör också en lillstuga, en bod, en ria och en väderkvarn till museet. Byggnaderna ligger på sina ursprungliga platser i ett odlat kulturlandskap. Samlingarna består av cirka 1 000 katalogiserade föremål insamlade av hembygdsaktivisten Walter Johansson under 1900-talets mitt genom auktionsinrop och donationer. Föremålen är bruksföremål som kommit från allmogehem i Pargas och de finns utställda i basutställningen som består av interiörer. Föremålen är från 1700- och 1800-talen.

Pargas hembygdsmuseum

Pargas hembygdsmuseum grundades år 1928 av Pargas hembygdsförening r.f. Museet finns i centrum av Pargas och består av 11 museibyggnader från olika delar av Pargas. Byggnaderna belyser Pargas kulturhistoria. Det finns ett båtsmanstorp från 1700-talet, en landbondestuga från 1800-talet, en kajuta, Kirjala Norrgårds ståtliga mangårdsbyggnad från sekelskiftet 1600–1700 och IOGT logen Pargas Väls föreningslokal. Interiörerna visar Pargas kulturhistoria mångsidigt och skilda temautställningar görs årligen. Samlingarna uppgår till ca 5 000 föremål varav 3 800 är katalogiserade. De flesta är allmogeföremål från 1700- och 1800-talen som är placerade i basutställningarna. Föremålen härstammar från Pargas och anknyter till bruksföremål, husgeråd, kvinnligt och manligt hantverk, jordbruk, fiske, sjöfart samt några högreståndsmöbler. I samlingarna finns cirka 1 000 fotografier med vyer från Pargas från 1800-talets slut och 1900-talet. Förutom detta finns i museets samlingar nykterhetsföreningen IOGT logen Pargas väls bibliotek samt några hyllmeter arkivhandlingar.

Pargas hembygdsförening äger dessutom Ella Janssons hus, Kyrkkvarterstugan samt Sjömansänkans stuga och upprätthåller Björkfeltska lillstugan och ”branddepoten” som finns på sina ursprungliga platser i den gamla stadsdelen Gamla Malmen. Ella Janssons hus visar hur fröken Jansson bodde och verkade under sin livstid och hela hennes hem finns bevarat som sådant efter det att hon testamenterade sin kvarlåtenskap till Pargas hembygdsförening år 1989. Föremålen är från 1900-talet. I ”branddepoten” finns redskap som har använts av frivilliga brandkåren i Pargas.

Pargas industrimuseum

Pargas hembygdsförening omhänderhar också verksamheten i Pargas industrimuseum. Byggnaden ägs av Nordkalk Corporation. Basutställningen berättar om Pargas Kalkbergs Aktiebolags verksamhet på orten och föremålssamlingen uppgår till cirka 650 föremål varav 600 är katalogiserade. Samlingarna består av föremål från bolagets olika verksamhetsområden så som kalkbränning, cementframställning, geologiska instrument, kontorsutensilier samt sjöfart. Museet öppnades år 1982 och dess basutställning förnyades år 2001. År 2004 öppnades en ny basutställning som berättar om kalkstenens ursprung.

Katalogisering

Alla museernas katalogiserade föremål har överförts i samma databas Museion och för närvarande finns det sammanlagt 6 200 katalogiserade föremål. Katalogiseringsarbetet fortgår kontinuerligt, årligen katalogiseras cirka 200 föremål, det vill säga den mängd föremål som årligen doneras till museerna. År 2007 påbörjades arbetet med att fotografera föremålen och detta är ett arbete som planeras fortgå under de närmaste åren. I samband med att föremålen katalogiseras fotograferas de även. De flesta fotografier är digitaliserade och överförda i det gemensamma åboländska digitala bildarkivet.

Anskaffning av föremål

Av de föremål som samlats in under tidigare årtionde har största delen samlats in av eldsjälarna Walter Johansson och Teodor Jonasson. Dessa personer fick ta emot föremål som donationer av privata personer som ansåg föremålen vara "gammalt skräp", men som ändå ansåg dem värda att bevaras för eftervärlden. Johansson och Jonasson besökte också auktioner flitigt och köpte där in föremål. Walter Johansson har varit noggrann med att även teckna ner proveniensuppgifter. Många av de äldre föremålen i hembygds museet saknar dock dessa uppgifter. Nuförtiden ökas föremålssamlingarna årligen med cirka 200 föremål som ges som donationer. Föremålen som tas emot anknyter till Pargas och kompletterar de utställningar som finns. Även rekvisita föremål som kan tas i användning i verksamheten tas emot.

Sagalunds museistiftelse

Sagalund

När Nils Oskar Jansson år 1900 grundade Sagalunds museum, hade han Skansen i Stockholm som förebild. På 1890-talet väcktes ett större allmänt intresse för allt gammalt bl.a. genom impulser från Åbo stads historiska museum. Jansson själv försökte också sprida samlandets glädje i bygden. Det är av stort kulturhistoriskt intresse, att en så stor del av det föremålsbestånd, som Jansson samlade ihop, representerar högreståndskultur. I allmänhet brukar föremålen vid hembygds museer främst bestå av jordbruksredskap, kvinnliga och manliga arbetsredskap, enkla möbler samt föremål med anknytning till mathushållningen. I de tidigaste samlingarna finns också folkloristiskt material i form av folkmedicin. Nils Oskar själv var intresserad av optiska leksaker, musikinstrument och spelautomater av olika slag.

Under Janssons tid flyttades fem byggnader till museet. Den första byggnaden, Brinkkullastugan, flyttades 1906 till området och är samtidigt museets äldsta byggnad. År 1911 byggdes Villa Sagalund, som idag berättar om två vitt skilda kulturpersonligheter. Också deras arkiv finns bevarade och utgör grunden i museets lokalhistoriska arkiv med ca 700 arkiv idag bestående av Kimitobygdens historia från olika tider. Nils Oskar Jansson donerade år 1915 sitt museum till Kimito f.d. friherreskap d.v.s. Dragsfjärd, Hitis, Kimito och Västanfjärd kommuner.

Efter Janssons död år 1927 sköttes Sagalund en tid av en museinämnd. Museet omfattade då åtta byggnader. Samlingarna omfattade 4 000 föremål och böcker. Hitis avdelning fogades till museet år 1953. Senare ansåg nämnden att museet borde utvidgas med följande byggnader: en bondgård, en arkivbyggnad i sten, en vagnshall för jordbruksredskap samt Engelsby gamla tingshus från 1700-talet. Ägarsamfundet bestående av Kimitoöns kommuner var först organiserat som ett kommunalförbund, sedan som en samkommun. Numera ägs museet av Sagalunds museistiftelse som också omfattar Dalsbruks Bruksmuseum och Björkboda Låsmuseum.

Hösten 1988 införskaffades till Sagalund en PC för textbehandling samt överföring av föremålsbestånd, lokalhistoriskt arkiv och bildarkiv på data. Vid katalogiseringen av museiföremål använder man katalogiseringsprogrammet Museion. Idag består museet av 26 byggnader.

Sedan slutet av 1980-talet har Sagalund samlat rekvisitasamlingar som används i museets museipedagogiska center, under tidsresor och i barnverksamheten. De största bristerna i samlingarna berör skärgårdsområdena i bygden.

Dalsbruks Bruksmuseum

Insamlandet av föremål för att grunda ett museum i Dalsbruk inleddes år 1979. Initiativet till insamlandet och idén att grunda ett museum kom från såväl Dragsfjärds kommuns sida som från industrin, dvs. Ovako Oy Ab. Efter att insamlandet pågått under många år under ledning av en arbetsgrupp tillsatt av kommunstyrelsen i Dragsfjärd grundades Dalsbruks museistiftelse år 1982 och den första utställningen i Norrbacken öppnades år 1983. Idag består museet av 8 byggnader samt 11 kolugnar, därtill förvaltar museistiftelsen det s.k. Kejsarinnans utedass samt Pumphuset.

Dalsbruks Bruksmuseums samlingar grundade sig ursprungligen på donationer, samt att den tidigare nämnda arbetsgruppen aktivt insamlade material som berörde Dalsbruk. Främst insamlades material från arbetarhem och arbetarrörelsen. En annan klar linje i insamlandet var föremål från Dalsbruks järnverk, såväl produkter som maskiner och verktyg.

Under årens lopp har dock allt mera material insamlats som belyser samhället Dalsbruk i sin helhet och inte endast arbetar- och industriverksamheten. Dessutom har material med anknytning till de övriga delarna av Dragsfjärds kommun insamlats.

Björkboda Låsmuseum

Initiativet till ett låsmuseum i Björkboda kom från industrin på orten, dvs. Björkboda lås. Insamlandet inleddes år 1978 och museet öppnades år 1979. Museet fortgick som ett av låsfabriken ägt museum fram till år 1998 då Dalsbruks museistiftelse övertog verksamheten och Björkboda Lås Oy Ab anslöt sig till museistiftelsen som därefter ändrade namn till Dalsbruk-Björkboda museistiftelse.

Idag består av Björkboda Låsmuseum av en byggnad. Björkboda Låsmuseum hade från början en ytterst begränsad insamlingspolitik, dvs. man samlade i huvudsak in produkter som tillverkats vid Björkboda låsfabrik, till exempel lås, nycklar och tryck. Därtill kom man också över en del verktyg och gjutformar men mycket lite annat material som berörde Björkbodas övriga historia och samhälle.

Såväl Dalsbruks järnverks som Björkboda bruks gamla arkivmaterial handhas av museistiftelsen. Därtill har allt flera lokala föreningar under

ären donerat sitt gamla arkivmaterial till museistiftelsen.

SAMU

Kuntaliitoksen myötä perustettiin vuonna 2009 Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo, johon kuuluvat seuraavat kaupungin omistamat museot ja kokoelmat:

Elektroniikkakokoelmat

Salon kaupungin elektroniikkakokoelmia ryhdyttiin keräämään vuonna 1994, jolloin pohdittiin elektroniikkamuseon perustamista Saloon. Kokoelmaan on kerätty ja tallennettu sekä kotimaisen että ulkomaisen elektroniikkateollisuuden valmistamia laitteita, muun muassa radiovastaanottimia, televisioita, puhelimia, monitoreja sekä alan arkistoaineistoa ja kirjallisuutta.

Kokoelmien keskeisen osan muodostavat Salossa valmistetut laitteet ja tuotantovälineistö 1920-luvulta nykypäivään. Kokoelmia on kartutettu sekä ostoin että lahjoituksin. Suurimmat kokonaisuudet ovat vuonna 1999 ostettu Mellilän radio- ja puhelinmuseon kokoelma sekä vuosina 2000–2001 Salossa toimineen Nokian monitoriyksikön Nokia Display Productsin lahjoitukset sekä Nokia Oyj:n muiden yksiköiden lahjoitukset 1990-luvulta alkaen.

Halikon museo ja Trömperin kestikievari

Halikon kunnanvaltuusto myönsi vuonna 1930 varoja Halikon Muinaismuistoyhdistyksen perustamiseksi. Hankkeesta toteutui ainoastaan esineiden keruu perustettavalle kotiseutumuseolle. Halikon Kotiseutu- ja Museoyhdistys perustettiin vuonna 1948. Yhdistys sai pitäjän manttaalikunnalta käyttämättömän lainajyvämakasiinin museorakennukseksi sekä rahalahjoituksen maatalousesineistön tallentamiseen. Museon avajaisia vietettiin toukokuussa 1955. Kun suunnitellut ulkomuseoalueet kirkonmäkeen ja Rikalaan eivät toteutuneet, lahjoitti Vuorentaan kreivi Wiurilan tuulimyllyalueen ulkomuseoksi vuonna 1953. Alue nimettiin hänen mukaansa Kreivinmäeksi. Kunnalliseksi museo muuttui vuonna 1963, kun yhdistyksen omaisuus luovutettiin perustetulle kotiseutulautakunnalle. Uuden kohteen, 1700-luvulta olevan Trömperin kestikievarin esineineen, kunta sai testamenttilahjoituksena Suoma Saariselta. Entisöity rakennus saatiin esitelykuntoon kesällä 1973.

Kiikalan kotiseutumuseo

Kotiseutumuseota alettiin perustaa kunnan ohjauksessa ensin museotoimikunnan (1959) ja myöhemmin kotiseutulautakunnan (1961) toimesta. Esinekeruu aloitettiin vuonna 1962 ja museon avautuessa vuonna 1963 lähes puolet nykyisestä kokoelmasta oli kerätty ja luetteloitu. Maatalousesineistön lisäksi kokoelmassa on Johannislundin lasitehtaaseen liittyvää esineistöä sekä meijeri-, kauppa- ja apteekkiesineistöä.

Kiskon kotiseutumuseo

Kisko-Seura ry alkoi koota esineitä vuonna 1960 kotiseutumuseota varten. Innostavana alkulahjoituksena toimi emäntä Sabina Lietzenin 114 luetteloitua esinettä: vaatteita, talous- ja käyttöesineitä, työ- ja ajokaluja, kirjoja ja rahoja. Museon avautuessa kirkonkylän lainamakasiinissa vuonna 1978 kunnan ylläpitämänä esineitä oli noin 600, muun muassa maalattuja talonpoikaishuonekaluja.

Meritalon museo

Vuonna 1971 perustetun Meritalon museon syntyyn vaikutti suuresti paikallinen kotiseutuyhdistys Salo-Uskelan Seura ry, joka keräsi vuodesta 1955 lähtien lähinnä talonpoikaisesineistöä museota varten. Kouluneuvos

Niilo Kallio lahjoitti syntymäkotinsa, Uskelan ensimmäisenä kansakouluna vuosina 1873–1906 toimineen Meritalon museokäyttöön vuonna 1965. Meritalon museon kokoelmissa on runsaasti kouluesineistöä sekä asumiin liittyvää esineistöä.

Museorakennus on entinen Joensuun kartanon väentupa, jonka vanhin paritupatyypinen osa on rakennettu 1840-luvun alussa. Koulutoimintaa varten rakennettiin vuonna 1875 eteläpäädyssä suuri sali sekä kuisti. Säilytystiloina on ollut erilaisia kylmiä varastoja ja vuodesta 1997 lämmin varastotila.

Salon kaupungin museotoimen kokonaissuunnitelma tehtiin vuonna 1984. Meritalon museon kokoelmasuunnitelma valmistui vuonna 2004 Varsinais-Suomen paikallismuseoiden kokoelmaseminaarin tuloksena.

Museoesineet luettelointiin alussa käsin kirjoittamalla pääkirjoihin ja vuodesta 1986 kirjoituskoneella kirjoitettuun kortistoon. Sähköinen luetteloiti alkoi vuonna 1997. Luettelon siirto Access-pohjaiseen Pamu-tietokantaan alkoi vuonna 2005.

Vuonna 2000 kotiseutuyhdistys Salo-Uskelan Seura lahjoitti omistuksissaan olevat, Meritalon museon esineluetteloon kirjatut esineet, kirjat ja valokuvat, yhteensä noin 2 500 numeroa, Salon kaupungin Meritalon museon kokoelmiin.

Vuonna 2005 keräilijä Leena Vihervaara lahjoitti Salon kaupungille Mari-mekko -kokoelman, joka sisältää noin 1 700 esinettä.

Perniön museo

Perniön museon kokoelmat saivat alkunsa jo ennen museon perustamista, kun perniöläiset keräilijät K.F. Kaarlonen ja Frans Lindstedt tallensivat mielenkiintonsa kohteita. Kaarlonen keräsi käytöstä poistettuja maataloustyökaluja kontekstittietoineen, Lindstedt keskittyi aseisiin sekä messinki- ja tinaesineisiin.

Museon perustamista ajettiin yhdistysten voimin vuodesta 1915 lähtien. Museorakennuksen valmistuttua Kaarlonen lahjoitusvaroin vuonna 1930 hän lahjoitti museolle kokoelmansa sekä vuonna 1932 kotinsa kalustusta. Yhdistysten kokoelmista museo sai muun muassa kirkollisesineitä. Lindstedtin kokoelma lahjoitettiin museolle 1960-luvulla, kun museo siirtyi yhdistykseltä kunnalle. Kokoelmat ovat karttuneet koko museon olemassa olon ajan. Nykyiseen noin 12 000 esineen kokoelmaan kuuluu muun muassa lukkoja ja saranoita, rahoja, kirjoja, huonekaluja, soittimia, lasia, kelloja, kupariesineitä, puukkoja, miekkoja ja tikareita, ajokaluja, talonpoikais- ja säätyläistekstiilejä sekä koulu- ja apteekkiesineistöä. Kokoelmaan liitettiin vuonna 1998 noin 500 sepän työkalua Teijon pajasta. Kokoelmaan kuuluu myös Ploominkin torpan (satulasepän paja) esineistö.

Kokoelmasta on luettelointia arviolta kaksi kolmasosaa, mutta digitaalisesti vain joitakin satoja. Kokoelmaa luetteloi vuoden 1931 kesään saakka maisteri M.A. Knaapinen. Tämän jälkeen laajempia kontekstittietoja on liitetty luetteloitietoihin säännönmukaisesti vasta 1980-luvulta lähtien.

Suomusjärven kotiseutumuseo

Suomusjärven museon perustamiseksi nimettiin vuonna 1965 kotiseutulaudakunta, jonka tukena toimi aktiivisia kotiseutumiehiä. Kunta jaettiin keruualueisiin, joilla miehet kiersivät kyselemässä esineitä. Kerätyt esineet siirrettiin vuonna 1974 kunnostettuun, vuonna 1861 rakennettuun lainamaksiiniin. Muutamassa vuodessa esineet luettelointiin ja järjestettiin. Mu-

seon koko esineistö on esillä ja lähes kaikki on luetteloitu sähköiseen koelmatietokantaan.

Suomen maatalousmuseo Sarka

Loimaa-Seura ry:n toimesta aloitettiin maatalouksesineiden keruu museota varten jo 1970-luvulla. Vuonna 1988 perustettiin Suomen maatalouskonemuseon ystävät ry vauhdittamaan museohanketta ja vuonna 1992 Suomen maatalouskonemuseosäätiö, jonka nimi muutettiin myöhemmin Suomen maatalousmuseosäätiöksi. Vuonna 2005 valmistui uusi museorakennus Loimaan Puujalkalan kylään ja samana vuonna Suomen maatalousmuseo Saran ovet avattiin yleisölle. Vuoden 2010 alusta Sarka sai valtakunnallisen erikoismuseon aseman.

Sarka-museon kokoelma muodostuu Loimaalla 1970-luvulta lähtien kerätyistä ja erilaisiin tilapäisiin varastoihin tallennetuista esineistä ja muusta materiaalista sekä vuodesta 2003 alkaen ”Museo kuntoon” -projektiin myötä museon lahjoittajilta vastaanottamista esineistä, julkaisuista ja dokumenteista. ”Museo kuntoon” -projekti palkkasi konservattorein ja konservointiapulaisen konservoimaan ja vastaanottamaan esineitä väliaikaisista varastoista säätiön vuokraamiin halleihin.

Museosäätiö käynnisti myös projektin, jonka oli tarkoitus tuottaa maatalousmuseolle sovellus sähköiseen kokoelmanhallintaan. Ensimmäinen versio oli käytössä jo kesällä 2003 ja sitä alettiin käyttökokemusten myötä voimakkaasti kehittää. Tämän työn tuloksena syntyi edelleen käytössä oleva Renki-sovellus. Keväällä 2004 otettiin käyttöön ensimmäinen Sarka-museon oma kokoelmapoliittinen ohjelma ohjaamaan kokoelmien karttumista.

Uudenkaupungin museo

Uudenkaupungin kaupunginvaltuusto perusti kulttuurihistoriallisen museon yksityishenkilön aloitteesta vuonna 1895. Museo on siis alusta alkaen ollut Uudenkaupungin kaupungin omistama. Perustamisen taustalla oli tarve paikallishistorian tallentamiselle.

Museoesineiden kerääminen oli aluksi hyvin sattumanvaraista. Museoon kerättiin vanhoja ja erikoisia esineitä, kuten merimiesten matkamustoja. Lisäksi kerättiin maatalouteen, puuastiateollisuuteen ja merenkulkuun liittyviä esineitä. Keruu muuttui järjestelmällisemmäksi ja ammattimaisemmaksi muutamien aktiivisten kotiseutumiesten toimesta 1920-luvulla. Vuodesta 1924 lähtien museo on ollut Suomen museoliiton jäsen.

Museo sijoitettiin aluksi käytöstä poistettuun kirkkoon, ja 1960-luvulla se siirrettiin 1870-luvulla rakennettuun porvaristaloon. Kulttuurihistoriallisen museon lisäksi Uudenkaupungin museon kohteita ovat vuonna 1967 lahjoitettu Luotsimuseo, kuntaliitoksen myötä vuonna 1991 siirtynyt Kalannin kotiseutumuseo ja vuonna 1994 ostettu, Merimiehenkoti-museoksi muutettu rakennus.

Museon perustamisesta lähtien esineitä on luetteloitu, mutta käytänteet ovat aika ajoin muuttuneet, jonka vuoksi esine- ja valokuvaluettelot ovat osittain vaikeakäyttöisiä. Pääkirjojen lisäksi kokoelmista on ylläpidetty kortistoa 1980-luvulle asti, jonka jälkeen on siirrytty sähköiseen luettelointiin.

Merkittävimmät yksittäiset lahjoitukset tai ostot liittyvät valokuviin. Näitä ovat mm. Uudenkaupungin telakan valokuva-arkisto sekä Valokuvaamo Augusta Olssonin, Valokuvaamo Iriksen ja Valokuvaamo Varjuksen kokoelmat. Museon kokoelmien pääpainopistealueet koostuvat Uuteenkaupunkiin liittyvästä esineistöstä ja valokuvista. Erikseen mainittavia suuria esi-

neryhmiä ovat merenkulku, puuastiat, porvariskulttuuri, rahat ja talonpoikauskulttuuri.

Uudenkaupungin museon tulevaisuuden suunnitelmiin kokoelmien osalta liittyy esineistön kartuttaminen edellä mainittujen painopisteiden mukaisesti sekä luetteloinnin yhdenmukaistaminen.

5. Kokoelmien nykytilanne

5.1. Kokoelmien ydinajatuksat

Ydinajatuksen määrittely selkeyttää kokoelmien hallintaa ja rajausta. Näin keskitytään tallentamaan kunkin museon kannalta oleellista aineistoa. Keruun rajaamisen vaarana on kuitenkin, että varsinaissuomalaisen kulttuurin jotkin piirteet eivät tallennu museoihin. Yhteisesti sovitulla tallennusvas-
tuujaolla huolehditaan, ettei aineellisen kulttuurin ja siihen liittyvien ilmiöiden tallentamisessa pääse syntymään sisällöllisiä aukkoja.

Naantalın museo

Naantalın museon tallennustehtävä kattaa Naantalın kaupungin ja sen asukkaiden historian. Erityisesti vanha porvaristo, kylpylä- ja matkailutoiminta sekä luostarihistoria ovat tallennuskohteina.

Nautelankosken museo

Nautelankosken museo tallentaa ja säilyttää lietolaiseen maaseutukulttuuriin kuuluvaa aineistoa. Lisäksi museo on tallentanut lietolaisen keräilijän Lauri Nautelan kokoelmat.

Paimion museot

Paimion Sähkömuseum

Paimion Sähkömuseon kokoelmien ydinajatuksena on tallentaa ja kertoa lounaissuomalaisesta näkökulmasta maaseudun sähköistämisestä, sähkön tuottamisesta, siirrosta, jakelusta ja käytöstä.

Paimion kotiseutumuseum

Paimion kotiseutumuseon ydin on paikallisessa talonpoikauskulttuurissa.

August Pyölniitun museum

August Pyölniitun museum henkilöhistoriallisena museona säilyttää paimiolaisen pienviljelijän ja itseoppineen tiedemiehen ja hänen sisartensa jäämistöä. Kokoelma ei kartu.

Käsityömuseum Miila

Käsityömuseum Miila tallentaa paikallista ja alueellista käsityötä ja kädentaiteita, pääpaino on arjen käsitöiden tallentamisessa. Lisäksi museum säilyttää Tuomolan suvun käsityökokoelmaa.

Pargas museer

Skyttala museum

Skyttala museums uppgift är att bevara den gamla gårdsmiljön samt den interiör Walter Johansson skapat.

Pargas Hembygdsmuseum

Pargas Hembygdsmuseum uppgift är att bevara och presentera Pargasbygdens historia och traditioner med tyngdpunkt på näringar, boende och byggnadstraditioner i landsbygdkulturen.

Pargas industrimuseum

Pargas industrimuseum dokumenterar och bevarar Pargas Kalkbergs Aktiebolags verksamhet och historia.

Sagalunds museistiftelse*Sagalunds museum*

Sagalunds museums uppgift är att bevara bygdeliv och traditioner kring boende, arbete och näringar bland befolkningen i alla samhällsklasser i Kimitobygden såväl till vardag som fest.

Dalsbruks Bruksmuseum

Dalsbruks Bruksmuseums uppgift är att bevara Dalsbruks historia och traditioner med tyngdpunkten på arbetarkulturen och industrihistorien.

Björkboda Låsmuseum

Björkboda Låsmuseums uppgift är att bevara Björkboda låsfabriks produkter, maskiner och deras utveckling samt samhället Björkbodas historia och traditioner.

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU*Elektroniikkakokoelmat*

Elektroniikkakokoelmat tallentavat globaalia elektroniikkateollisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä salolaisesta näkökulmasta.

Halikon museo

Halikon museo tallentaa halikkolaista maatalouteen ja käsityöläisperinteesseen liittyvää esineistöä sekä kartanokulttuuria.

Kiikalan kotiseutumuseo

Kiikalan kotiseutumuseo tallentaa kiikalalaista talonpoikaisesineistöä sekä Johannislundin lasitehtaan toimintaan liittyvää esineistöä.

Kiskon kotiseutumuseo

Kiskon kotiseutumuseon kokoelmien ydinajatuksena on kiskolaisen talonpoikauskulttuurin ja Kiskon kaivostoiminnan tallentaminen.

Meritalon museo

Meritalon museon tehtävänä on salolaisten koulujen sekä Salon kauppalan ja kaupungin historian tallentaminen.

Perniön museo

Perniön museo tallentaa perniöläistä kulttuuria monipuolisesti eri aikojen keräilijöiden kotiseutunäkemyistä ilmentäen.

Ploominkin torppa

Ploominkin torpan ydinajatus on satulasepän verstaan ja asunnon säilyttäminen.

Suomusjärven kotiseutumuseo

Suomusjärven kotiseutumuseon kokoelma esittelee suomusjärvistä maaja kotitaloutta sekä ilmentää aikakautensa käsitystä museosta.

Trömperin kestikievari

Trömperin kestikievari säilyttää aikakautensa asumiskulttuuria ilmentävän eheän kokonaisuuden.

Suomen maatalousmuseo Sarka

Suomen maatalousmuseo Sarka on valtakunnallinen erikoismuseo ja sen tehtävänä valtakunnallisessa tallennustyönjaossa on Suomen maatalouden historian sekä Suomen maatalouskoneteollisuuden historian tallentaminen.

Uudenkaupungin museo

Uudenkaupungin museon kokoelmien ydinajatuksena on tallentaa ja säilyttää esineitä, valokuvia ja arkistomateriaalia Uudenkaupungin historiasta, erityisesti kaupungin merellisyyteen, teollisuuteen ja porvariskoteihin liittyvää aineistoa. Lisäksi teksteillä ja leikkikalulla on merkittävä rooli kokoelmassa. Valtakunnallisessa tallennustyönjaossa Uudenkaupungin museon tallennusvastuulla on henkilöautoteollisuus.

5.2. Kokoelmien määrät ja luettelointitilanne

Museoissa on manuaalisesti tai digitaalisesti luetteloitujen kokoelmien lisäksi runsaasti kokoelmiin vastaanotettuja objekteja, jotka odottavat luettelointia. Vuoden 2013 lopussa kokoelmat sisältävät 140 110 esinettä, 516 805 valokuvaa, 37 488 kirjaa, 3 907 käyttökokoelmaan kuuluvaa esinettä ja 1 116 hyllymetriä arkistoaineistoja.

Tämän ohjelman museoiden esinekokoelmista on luetteloitu 76,9 %, joista digitaalisesti 69 %. Lisäksi luettelointia odottaa kokoelmiin vastaanotettuja esineitä runsas 32 600. Valokuvakokoelmista on luetteloitu 14,8 % ja näistä on 90 % luetteloitu digitaalisesti. Luetteloinnista odottaa 440 211 valokuvaa. Arkistoaineisto on lähes kokonaan luetteloimatta.

Liite 1, Kokoelmien määrät ja luettelointitilanne

5.3. Kokoelmien sisällöt

Varsinais-Suomen ammatillisesti hoidetut museot ovat kulttuurihistoriallisia yleis- tai erikoismuseoita. Yleismuseoiden tarkoitus on muodostaa yleiskuva toimialueensa menneisyydestä, jolloin kokoelmien sisältöä määrittää ensisijaisesti museon maantieteellinen sijainti. Erikoismuseoiden kokoelmat voivat olla sisällöllisesti hyvinkin rajattuja. Museoiden kokoelmissa olevat esineet ovat suurimmaksi osaksi peräisin 1800- ja 1900-luvuilta.

Talonpoikaisia huonekaluja sekä asumiseen ja ruokatalouteen liittyviä esineitä on kokoelmissa runsaasti. Työväestön ja vähävaraisten esineistöä on tallennettu niukemmin. Julkisten tilojen sisustuksista koulut ovat parhaiten dokumentoituja, kun taas palveluelinkeinoihin liittyvää sisustusta on vähemmän tallennettu. Hygieniaan ja vaatetukseen liittyviä esineitä on runsaasti, vaikkakin miesten vaatetuksen tallentaminen on ollut vähäistä.

Maanviljelyksessä ja karjanhoidossa käytetty esineistö on museoiden kokoelmissa keskeistä, sen sijaan metsätalouteen tai kalastukseen liittyviä esineitä on vähemmän. Museoissa on runsaasti kotiteollisuuden ja ammattikäsitöihin liittyviä kokonaisuuksia. Paraisten vuoriteollisuus, Taalintehtaan rautateollisuus, Salon elektroniikka- ja nosturituoanto sekä Paimion sähköntuotanto, -asennus ja -jakelu edustavat alueen suurteollisuutta. Lisäksi pienteollisuuden tehdasarkistoja, tuotantovälineitä ja tuotteita on tallennettu jonkin verran.

Vähittäis-, tori- ja kulkukauppaan liittyvää materiaalia on talletettu museoiden kokoelmiin jonkin verran. Kylpylä-, pensionaatti- ja ravintolamateriaali - esimerkiksi kylpylän esineet ja arkistoaineisto Naantalissa - edustaa ravitsemus- ja majoitustoimintaa. Kuljetus- ja liikenneaiheisessa materiaalissa näkyy muun aineiston ohella alueen merellisyys. Tietoliikenteestä kertoo muun muassa radio-, televisio- ja puhelintoimintaan sekä tie-

tokoneisiin liittyvä aineisto, jota on runsaasti. Lähes kaikilla museoilla on rahakokoelma.

Talonpoikaisyhteisön rakennuksia on säilytetty jonkin verran, mutta esimerkiksi karjasuojat tai ulkokuoneet ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Navettarakennuksia on museoitu vain yksi, Sagalundissa. Puukaupungeissa museokiinteistöt ovat säilyttäneet kaupunkiporvareiden asuinpiirin kaikkine rakennuksineen. Taalintehtaan ruukkimuseolla on vastuullaan teollisuusrakennuksia ja ympäristöjä.

Liite 2, Kokoelmien sisältö

5.4. Arvio kokoelmien nykytilanteesta

Kokoelmatoiminnan tilaa arvioitiin nelikenttä-analyysillä (SWOT). Sisäiset vahvuudet ja heikkoudet sekä ulkoiset mahdollisuudet ja uhat ovat museoilla hyvin samankaltaisia.

Selkeänä vahvuutena verkoston kokoelmissa on paikallisuus sekä työntekijöiden ammattitaito ja motivaatio. Kokoelmat ovat myös monipuoliset ja niiden dokumentoinnin taso tyydyttävä.

Kokoelmien heikkoudeksi analyysissä tuli esiin niukat taloudelliset resurssit sekä tallennuksen sattumanvaraisuus, katkeilevat kokoelmaprosessit sekä hiljaisen tiedon siirtymisen vaikeus.

Museoiden kokoelmat antavat mahdollisuuksia monipuoliseen näyttelytoimintaan. Mahdollisuudeksi nousi myös lähimenneisyyden ja nykyhetken dokumentointi ja yhteistyö muiden kokoelmien kanssa. Tärkeimpänä mahdollisuutena kokoelmille on henkisten ja kulttuuriarvojen vahvistuminen ja kokoelmien ymmärtäminen myös hyvinvoinnin voimavarana.

Uhkina kokoelmatyölle nousi esiin resurssien niukkeneminen, päätöksenteon ailahtelevuus ja ulkopuolisten museotyöhön kuulumattomat odotukset museotyölle. Lisäksi kokoelmia uhkaavat monet ulkopuoliset vaaratekijät, kuten luonnonkatastrofit ja ilkivalta.

Liite 3, Museoiden omat SWOT-analyysit

Museoiden yhteinen SWOT-analyysi

Sisäiset vahvuudet

- vahva paikallisuusluonne
- ajallinen kattavuus
- asianmukaiset luettelointiohjelmat
- kokoelmien laajuus ja monipuolisuus
- erityis- ja käyttökokoelmat
- esineeluelloinnin taso laadullisesti ja määrällisesti tyydyttävä
- museo on resurssi paikalliskulttuurin ja identiteetin vahvistajana sekä hyvinvointipalvelujen tuottajana
- ammattitaitoiset ja motivoituneet työntekijät
- paikalliset yhteistyötahot
- kokoelmapoliittinen ohjelma

Sisäiset heikkoudet

- kokoelmien kartunta osittain sattumanvaraista
- kokoelmien tallennushistorian monimuotoisuus
- lähimenneisyyden ja nykyajan dokumentointi ja tallentaminen vähäistä
- monta eri luettelointiohjelmia ja -tapaa
- kokonaiskuva kokoelmista puuttuu
- valokuvien ja arkistoaineiston sähköinen luettelointi vähäistä
- esineiden taustatiedot puutteellisia
- kokoelmaprosessit katkeilevia
- museon hiljaisen tiedon siirtymisen ongelmat
- taloudellisten resurssien puute vaikuttaa monella eri tavalla:
 - näyttely-, tutkimus- ja julkaisutoimintaa ei voida toteuttaa toivotussa muodossa
 - puutteelliset työskentely-, säilytys- ja näyttelytilat sekä työvälineet
 - kokoelmien kunnon heikentäminen ja niukat konservointimahdollisuudet
 - kokoelmien turvallisuuden takaaminen
 - niukat työvoimaresurssit

Ulkoiset mahdollisuudet

- näyttelyiden aiheet
- lähimenneisyyden ja nykyajan dokumentointi
- museoiden keskinäinen yhteistyö ja erikoistuminen, vastuun jako
- kokoelman osien siirto ja lainaustoiminta
- kokoelmatietokantojen muoseiden välinen linkittäminen ja saavutettavuuden parantaminen
- henkisten ja kulttuuriarvojen vahvistuminen ja niiden näkeminen myös taloudellisena resurssina
- vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa
- ulkopuolinen rahoitus erityistarkoituksiin
- tukiverkostot

Ulkoiset uhat

- kokoelmien tuhoutuminen: tulipalo, tuholaiset, ilkivalta, luonnonmullistukset
- varkaudet
- asianntematon päätösten teko sekä ulkopuolisten erimuseaaliset odotukset ja vaatimukset
- ymmärrys ja arvostus muutoseotyötä kohtaan vaihtelee
- sähköisten luettelointijärjestelmien ylläpidon epävarmuus
- vähenevät resurssit
- perinteen kaupallistuminen ja muotivirtaukset vaikuttavat lahjoitusten määrään ja laatuun
- tukiverkoston heikkeneminen
- esineellisen kulttuurin nopea muuttuminen

6. Kokoelmatoiminnan prosessit ja kehittäminen

6.1. Kokoelmatoiminnan visio

Museoihin tallennettu kulttuuriperintö on sisällöllisesti kattava niin sosiaalisesti, ajallisesti kuin alueellisestikin. Kokoelmien turvallisuus on parhaalla mahdollisella tasolla. Museokokoelmien digitaalinen luettelo on tehty yleisten standardien mukaan niin, että museoiden välinen yhteistyö on mahdollista ja sujuvaa. Kokoelmat ovat helposti saavutettavat ja kokoelmia on selkiytetty arvoluokituksen ja poistojen avulla. Kokoelmaverkosto toimii tiiviisti ja yhteistyö johtaa konkreettisiin toimenpiteisiin.

Varsinaissuomalaisten museoiden antama kuva menneisyydestä on monipuolinen ja helposti ymmärrettävässä ja saavutettavassa muodossa.

6.2. Kokoelmien sisällöllinen tavoite

Kokoelmien sisällöllisenä tavoitteena on antaa ajallisesti, alueellisesti ja aihepiireittäin mahdollisimman kattava kuva Varsinais-Suomen aineellisesta kulttuurista. Tämä edellyttää hyvin hoidettuja kokoelmia, jotka sisältävät paljon tietoa, ovat monipuolisia, hyväkuntoisia, selkeitä ja helposti saavutettavia. Museoilla on hoito- ja konservointisuunnitelma, jonka mukaisesti kokoelmia hoidetaan.

Yhteistyö sekä toisten museoiden kokoelmien tunteminen ja sovitun työnjaon noudattaminen edistävät sisällöllisten tavoitteiden saavuttamista. Kokoelmatoiminnan sisällöllinen tavoite koskee yksittäisiä museoita, mutta myös kaikkien ohjelmassa mukana olevien museoiden muodostamaa kokonaisuutta.

6.3. Kokoelmien arvoluokitus

Visiona on, että museot ottavat käyttöön arvoluokituksen. Arvoluokituksella määritellään objektin merkitys museon kokoelmassa ja suhde museon kokoelmien ydinajatuksiin. Luokitus auttaa hahmottamaan ja käsittelemään kokoelmia. Se helpottaa päätöksentekoa, kun valitaan kulloinkin huollettavat ja konservoitavat tai näyttelyyn esille tulevat objektit. Arvoluokituksen avulla tehdään säilytystiloja, kokoelmien kartuttamista ja poistoja koskevia päätöksiä. Arvoluokka määritellään heti, kun objekti vastaanotetaan museoon.

Arvoluokat ja arvokriteerit:

Arvoluokkaan 1 kuuluvat kaikki perusnäyttelyissä esillä olevat objektit sekä museon kokoelmien ydinajatuksiin liittyvät objektit, joilla on vahvat kontekstitiedot. Näiden objektien dokumentointiin ja säilytykseen kiinnitetään erityistä huomiota. Käytössä olevat huolto- ja konservointiresurssit kohdennetaan ensisijaisesti arvoluokan 1 objekteihin.

Arvoluokkaan 2 kuuluvat objektit, jotka sivuavat museon kokoelmien ydinajatus- tai joiden kontekstiedot ovat heikot. Huolto- ja konservointitoimenpiteet kohdistuvat toissijaisesti arvoluokan 2 objekteihin. Niitä voidaan myös tarjota jonkin toisen museon kokoelmiin.

Arvoluokkaan 3 kuuluvat käyttö- ja opetuskokoelmat.

Arvoluokkaan 4 kuuluvat sellaiset objektit, joiden kontekstietä puuttuu tai on hyvin heikko. Tähän arvoluokkaan kuuluvat myös rikkiäiset tai vajavaiset objektit sekä rinnakkaiskappaleet.

Arvoluokkaan 5 kuuluvat poistettavat objektit.

6.4. Kokoelmaprosessi

Kokoelmaprosessien avulla luodaan museoille selkeä malli objekteihin kohdistuvista toimenpiteistä. Prosessi alkaa joko asiakkaan yhteydenotosta tai museon omasta keruupäätöksestä ja päättyy objektin tallettamiseen osaksi museokokoelmia. Kokoelmaprosessia noudattamalla kukin objekti saa tarkoituksenmukaisen käsittelyn ennen kuin se sijoitetaan museon säilytystiloihin, näyttelyyn tai liitetään käyttökokoelmaan.

Yhteydenotto

Asiakas ottaa yhteyttä museoon tarjoten objektia museon kokoelmiin. Asiakasta haastatellaan lyhyesti ja kirjataan perustiedot objektista, sen taustasta ja kunnosta. Museolle voidaan pyytää toimittamaan kuvia objektista, tai tarvittaessa sovitaan asiakkaan kanssa tapaaminen.

Museo voi myös itse aktiivisesti etsiä mahdollisia lahjoittajia, kun kokoelmissa on havaittu sisällöllisiä aukkoja.

Kokoelmien kartoitus ja vastaanottopäätös

Ennen vastaanottopäätöksen tekemistä on kartoitettava kokoelmat. Mikäli objekti on museon kokoelmiin soveltuva, otetaan objekti vastaan. Jos kyseessä on osto, tehdään ostopäätös prosessin tässä vaiheessa. Mikäli tarjottua lahjoitusta ei oteta vastaan, voidaan asiakas ohjata ottamaan yhteyttä johonkin toiseen museoon. Yhteisen kokoelmapoliittisen ohjelman avulla kukin museoon tarjottu lahjoitus osataan ohjata sille parhaiten sopivaan kokoelmaan.

Objektin vastaanotto

Kokoelmien kartuttamisesta vastaava henkilö tai tämän valtuuttama muu museoammattilainen työntekijä ottaa objektin vastaan. Lahjoittajaa informoidaan lahjoituksen juridisesta merkityksestä. Lahjoittajaa haastatellaan uudelleen, jotta kaikki mahdollinen objektiin liittyvä tieto saadaan tallennettua.

Lahjoituksesta tehdään kaksi samanlaista lahjakirjaa, toinen lahjoittajalle ja toinen museolle. Lahjoittaja tai hänen valtuuttamansa henkilö sekä museon puolesta lahjoituksen vastaanottaja allekirjoittavat lahjakirjan.

Diaariointi

Diaarioinnissa merkitään objekti vastaanotetuksi museoon. Diaari voi olla esimerkiksi vastaanottokirja. Tunnistetiedoilla varustetut ja pysyvästi säilytettävät lahjoitusasiakirjat voivat muodostaa lahjoitusten diaarin. Lahjoituksen ja asiakirjojen välillä pitää säilyä yhteys: lahjoituserään voidaan esimerkiksi liittää paperi, jossa on lahjoittajan nimi, lahjoituspäivämäärä ja lahjakirjan numero. Diaariotiedot tallennetaan museon kokoelmanhallinta-ohjelmaan luetteloinnin yhteydessä.

Karanteeni, kuntokartoitus ja puhdistaminen

Museoon vastaanotettu objekti siirretään karanteenitilaan, jossa objektin kunto tutkitaan. Objekti puhdistetaan huolellisesti ja valokuvataan mahdollisia konservointitoimenpiteitä silmälläpitäen. Pääsääntöisesti puhdistus tapahtuu imuroimalla. Jos objektissa epäillään olevan tuhoeläimiä, se pakastetaan, kuumennetaan tai myrkytetään. Hauraat ja arat objektit vaativat konservaattorin puhdistustoimenpiteitä. Muista tehtävistä vastaa museon kokoelmavastaava.

Vauriot ja niiden sijainti merkitään kokoelmatietokantaan. Objektiin oleellisesti kuuluva irtonainen materiaali otetaan talteen ja merkitään siihen kuuluvaksi. Irtonaisista osista laitetaan merkintä kokoelmatietokantaan.

Luettelointi ja tutkimus

Luetteloinnista huolehtivat museoammatilliset työntekijät museoissa. Objekteista selvitetään kaikki saatavissa oleva tieto. Suullisen tiedon lisäksi luetteloinnin apuna käytetään tutkimuskirjallisuutta ja muuta lähdemateriaalia.

Luettelointikorttiin kirjataan esineistä seuraavat tiedot:

Tunnistetiedot

Omistaja, vastuullinen yksikkö tai osasto, kokoelma, objektityyppi, objektin tunnus, objektin nimi, objektin nimen tyyppi, nimeke, nimekkeen tyyppi, objektien lukumäärä

Hankintatiedot

Hankintatunnus, hankinta-aika, hankintatapa, hankinnan perusteet, hankinnan toimijat, hankinnan ehdot

*Objektin keruu- ja kaivaustiedot**Oikeudet**Historiatiedot**Omistushistoria*

Omistaja, omistusajankohta, omistuspaikka

*Valmistustiedot**Käyttöhistoria**Yhteenkuuluvat objektit*

Yhteenkuuluvan objektin tunnus, yhteyden tyyppi

Kuvailutiedot

Fyysinen kuvaus. materiaalit, tekniikka, merkinnät, mitat, sisällön kuvaus, asiasanat, luokitus

Tietoja objektin käyttämisestä

Käyttörajoitus

Objektin sijainti

Arkistomateriaalin yhteydessä mainitaan, kenen tai minkä tahon toiminnan seurauksena kyseinen arkistokokonaisuus on syntynyt. Luetteloinnissa voidaan noudattaa virallista arkistokaavaa tai jotakin muuta tarkoitukseen sopivaa arkistointijärjestelmää.

Objekti valokuvataan ja kuvat liitetään luettelointitietojen yhteyteen.

Objekti luetteloidaan joko käsin luettelointilomakkeelle tai suoraan tietokantaan. Tietokantaan luetteloiduista esineistä otetaan myös paperinen varmuuskopio. Tässä yhteydessä selvitetään, aiheuttaako objektin liittäminen museokokoelmaan jonkin toisen objektin siirtymisen käyttökokoe-

maan. Mikäli objektia ei ole vielä puhdistettu, tehdään se viimeistään tässä vaiheessa ennen pakkaamista ja sijoittamista säilytystiloihin.

Luettelointinumero merkitään esineisiin asianmukaisesti ja pysyvästi. Lisäksi esineisiin liitetään näkyvälle paikalle esinettä vahingoittamaton, helposti irrotettava lappu, jossa on esineen nimi ja numero.

Valokuvat sekä hyvin pienet esineet sijoitetaan happovapaasta materiaalista valmistettuun kuoreen tai pussiin, jonka päälle kirjoitetaan esineen nimi ja numero. Arkistomateriaalin tiedot merkitään happovapaisiin välilehtiin sekä arkistokansioiden selkämykseen tai kansioiden yhteydessä säilytettävään erilliseen arkistoluetteloon.

Sijoittaminen säilytystiloihin

Säilytyspaikka määräytyy objektin arvoluokan ja materiaalin mukaan siten, että tilan olosuhteet edistävät objektin säilyvyyttä. Objekti saa säilytyspaikkakoodin, joka merkitään luettelointitietojen yhteyteen.

Huolto ja konservointi

Kokoelmien ja tilojen kuntoa tarkkaillaan säännöllisesti. Erityisesti kiinnitetään huomiota tilan ilmasto-olosuhteisiin, puhtauteen, lämpötilaan ja kosteuspitoisuuteen sekä tuhohyönteistilanteeseen.

Kokoelmia huolletaan ja konservoidaan arvoluokituksen mukaisessa järjestyksessä ja konservointisuunnitelman mukaan. Tarvittaessa ryhdytään huoltotoimenpiteisiin ja vaikeissa tapauksissa käännytään konservaattorin puoleen. Toimenpiteet kirjataan kokoelmatietokantaan.

Liite 4, Esineprosessi kaaviona

6.5. Tietokannat

Museoiden kokoelmat luetteloidaan digitaalisesti tietokantaan. Suomessa ei ole määritelty museoille yhtä tiettyä luettelointiohjelmaa, vaan käytössä on useita eri ohjelmia. Kokoelmayhteistyötä edistäisi, jos museot pystyisivät selaamaan toistensa kokoelmatietokantoja. Tästä olisi apua systemaattisen keruun toteutumisessa, kun voitaisiin välttää kokoelmien päällekkäisyyksiä ja toisaalta täydentää kokoelmia niistä puuttuvilla objekteilla. Yhteisesti selattava tietokanta helpottaisi museoiden välistä esinelainaus-toimintaa, objektien tunnistamista ja luettelointia.

Paimion museot käyttävät luetteloinnissaan Musketti-ohjelmaa. Uudenkaupungin, Naantalin ja Salon museoiden Muskettilla on yhteys Turun museokeskuksen Muskettiin Turun kaupungin palvelimen kautta. Nämä museot voivat keskenään selata toistensa kokoelmatietokantoja. Sagalunds museistiftelse ja Pargas museer käyttävät luettelointiohjelmana ruotsinkielistä Museionia. Sarka on kehittänyt oman Renki-nimisen ohjelmansa ja Nautelankosken museolla luetteloidaan Doris32 -ohjelmaan.

Tulevaisuudessa suurinta osaa museoiden digitaalisesti luetteloiduista kokoelmista voidaan selata Kansallisen digitaalisen kirjaston (KDK) ja Euroopean kautta. Lisäksi seurataan tiiviisti kokoelmatoimintaan liittyvää Museo 2015 -hanketta.

6.6. Kartuntavastuun jakaminen

Kartunnan vastuualueista sopiminen antaa ratkaisuja teollisen ajan sa-

mankaltaisen materiaalin tallentamiseen. Kartuntavastuuajako auttaa kokoelmien hallintaa ja pitää kokoelmiin liitettävien objektien määrän kohtuullisena. Tallennuksen työnjako edistää kokoelmien liikkuvuutta, estää päällekkäisiä kokoelmia ja antaa mahdollisuuksia syventää tietämystä ja asiantuntemusta museon omalta tallennusvastuualueelta. Työnjaon myötä taloudellisia resursseja pystytään käyttämään tehokkaasti kokoelmien hallinnan, konservoinnin ja huollon sekä säilytystilojen tarpeisiin.

Koko maan ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöhanke TAKO koordinoi nykypäivän tallennusta valtakunnallisesti. Kartuntavastuualueet on jaettu pooleihin.

Naantalın museo ja SAMU osallistuvat Viestintä, liikenne ja matkailu -pooliin, Naantali matkailupainotteisesti ja SAMU viestintäpainotteisesti. SAMU on mukana myös Arki-poolin sekä Tuotanto, palvelut ja työelämä -poolin työskentelyssä. Ihminen ja luonto -poolissa ovat mukana Sarka sekä Nautelankosken museo, joka on mukana myös Arki-poolissa. Uudenkaupungin museon tallennusvastuuna on henkilöautoteollisuus. Sagalunds ansvarsområde inom TAKO är låsindustri.

Museot tallentavat myös kulttuuriympäristöä yhteistyössä Turun museokeskuksen – Varsinais-Suomen maakuntamuseon kanssa. Rakennuskannan inventointi ja Maisemahistoria -hankkeissa dokumentoidaan kulttuuriympäristöä paikallisesti. Valtakunnallisena erikoismuseona Suomen maatalousmuseo Saralla on vastuullaan koko maan maatalouteen liittyvän kulttuuriympäristön tallentaminen.

Liite 5, Tallennusvastuun jako

Naantalın museo

Naantalın museo dokumentoi teollista ja urbaania kulttuuriympäristöä sekä rakennuskantaa. Vanhoja kokoelmia aihepiireistä asunnot ja sisustus, julkiset tilat ja niiden sisustus, kotitalous ja käyttöesineistö, ruokatalous, puhtaustaus ja hygienia sekä vaatetus täydennetään ja niitä jatketaan rajoitetusti nykypäivään asti.

Kokoelmia liittyen ammattikäsitteeseen ja kotiteollisuuteen kartutetaan harkiten nykypäivään asti. Niiden teollisuuden alojen osalta, jotka ovat kaupungille merkittäviä (esim. öljyteollisuus ja elintarviketeollisuus), tallennus on alkutaipaleella.

Vähittäiskaupan, ravitsemus- ja majoitustoiminnan sekä kuljetuksen ja liikenteen osalta paikallista toimintaa on dokumentoitu ja kokoelmia täydennetään jatkuvasti. Kylpylään liittyvää kokoelmaa täydennetään. Naantalın museo täydentää rajallisesti kokoelmia liittyen talvi- ja jatkosotaan.

Nautelankosken museo

Nautelankosken museo tallentaa lietolaista kulttuuriperintöä. Talonpoikauskulttuurin lisäksi talletetaan käsityöläisperinnettä. Lauri Nautelan kokoelma on suljettu, muita kokoelmia täydennetään harkiten.

Projektiluonteisesti kartutetaan kokoelmia eri aihealueista. Viimeisimpiä aktiivisia keruita ovat olleet Liedon sotaveteraaneihin ja toiseen maailmansotaan liittyvän aineiston tallennus sekä Karjalasta Lietoon evakkoina muuttaneiden historian dokumentointi. Vuonna 2013 aloitettiin ennen vuotta 1950 rakennettujen talousrakennusten inventointi ja niihin liittyvän muistitiedon tallennus.

Paimion museot

Paimion Sähkömuseo jatkaa kokoelmiensa täydentämistä. Painopiste tulee olemaan sähkön käyttöesineiden sekä muistitiedon tallentamisessa. Kotiseutumuseon kokoelmia täydennetään harkiten. Pyölniitun henkilöhistoriallisen museon kokoelmista vain valokuvakokoelma on karttuva. Käsityömuseo Miila dokumentoi kokoelmiinsa kädentaitoja.

Pargas museer

Föremålssamlingarna i Pargas kompletteras kontinuerligt. Hembygds museets interiörer kompletteras ifråga om allmogemöbler, textilier och inredningsdetaljer fram till 1900-talets början och stilmöbler från 1700-1800-talen som kan komplettera interiören i Kirjalagården. Likaså kompletteras de olika torpar- och allmogeinteriörerna fram till 1900-talets början ifråga om husgeråd, bruksföremål och beklädnad. Verktyg och redskap med anknytning till jord- och skogsbruk, boskapsskötsel och fiske innan mekaniseringen kompletteras. Pargashantverkarnas verktyg och produkter insamlas med tyngdpunkt på 1800-1900, men även nyare produkter läggs till samlingarna. Brandvärnsverksamheten med redskap från 1800-1900 kompletteras liksom föremål från skolor och utbildningsväsendet under 1900-talets början. En butiksinteriör från 1940-talet kompletteras. Föremål som har att göra med lokala seder och traditioner kring livets och årets högtider insamlas liksom barns lek, spel och fritidssysselsättningar.

Insamlingsverksamheten i Pargas industrimuseum koncentreras till det väsentligaste kring Pargas industriella produktion. Företagens egen produktion ifråga om kalkhantering och cementtillverkning från 1898 och framåt. Samlingen kring sjöfart kompletteras både ifråga om segelsjöfart och om handelssjöfart med anknytning till det lokala industriföretaget fram till 1900-talets mitt då den upphörde.

Sagalunds museistiftelse

Föremålssamlingarna på Kimitoön kompletteras kontinuerligt ifråga om sina museiinteriörer gällande tiden 1700-1970-tal.

En fortsatt dokumentation med bilder, video osv. görs av den industriella miljön, produktionen och produktionsanläggningar i Dalsbruk och Björkboda. De byggnader som museet omfattar sköts och man hjälper till att bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader på Kimitoön.

Man fortsätter samla in föremål och annan relevant dokumentation kring boende, mathushållning, hygien, beklädnad och hantverk i Kimitobygden gällande både bruks- och allmogesamhället. Tidigare samlingar kompletteras fram till 1950-talet, kring brukssamhället görs även samtidsdokumentation.

En dokumentation görs av arbetarföreningar och klubbar upprätthållna av industrin i Dalsbruk och Björkboda fram till dags dato. Man dokumenterar föreningsliv, fritid, lekar, barnkultur, livets högtider och fester på hela verksamhetsområdet. Dokumentation görs även kring folketro, bildningsväsendet och sjukvård fram till 1960-talet. Kompletterande äldre material om tingsväsen, fångvård, länsman mm. i Kimitobygden tas emot. Man kompletterar även samlingar rörande allmogeseglätion, sjöfart, jakt och fiske samt handel och kommunikation i Kimitobygden.

SAMU

Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo jatkaa salolaisen teollisuusperinteen tallentamista samalla täydentäen jo olemassa olevia kokoelmia. Keskeinen tallennuskohde on elektroniikka-alan teollisuuden ja yri-tysten perinne, mutta myös alueen muiden merkittävien yritysten, kuten

OY Koulukalusto, aineistoja voidaan tallentaa. Meritalon museon opetus-kokoelman täydentämistä jatketaan. Agraaria kulttuuriympäristöä tallennetaan valokuvoin ja arkistomateriaalin avulla. Asuntoihin ja niiden sisustukseen liittyvää aineistoa tallennetaan harkiten. Kokoelmien täydentämisessä keskitytään kunkin kokoelman ydinajatuksen mukaisen esineistön ja aineiston tallentamiseen, jolloin kohteiksi nousevat aiemmin mainittujen lisäksi erityisesti Salon kauppalan ja kaupungin historia, seudun kartanokulttuuri, Johannislundin lasitehdas ja Kiskon kaivostoiminta.

Suomen maatalousmuseo Sarka

Valtakunnallisena erikoismuseona Suomen maatalousmuseo Sarka tallentaa maatalouteen liittyviä ilmiöitä. Pääpaino on maatalouden käytännön töihin liittyvässä esineistössä sekä työn kuvauksissa. Kartunta käsittää koko valtakunnan alueen ja ylittää ajallisesti aina nykypäivään asti painottuen nimenomaan hevosaikakauden jälkeiseen aikaan.

Uudenkaupungin museo

Uudenkaupungin museon tallennustoimintaan leimaa kaupungin merellisyys ja sen mukanaan tuomat ilmiöt. Kalastus- ja kesähuvilakulttuurikoelmia täydennetään sekä merenkulku- ja laivaliikennekokoelmien kartuttamista jatketaan ajallisesti. Merellisten kulkuyhteyksien tuoman, paikallisen auto-, lannoite- ja telakkateollisuuden toimintaa tallennetaan, samoin kuin vanhan puuastiateollisuuden kokoelmaa täydennetään. Myös Uudenkaupungin puukaupunkiin ja sen porvaristoon, tukku- ja vähittäiskauppaan sekä majoitustoimintaan liittyvää aineistoa tallennetaan aktiivisesti. Museon laajaa tekstiili- ja vaatetuskokoelmaa täydennetään, kuten myös uusikaupunkilaista koripallokulttuuria. Valtakunnallisena tallennusvastuualueena on henkilöautoteollisuus.

6.7. Säilytystilat ja niiden kehittäminen

Turvalliset, asianmukaiset ja kullekin materiaalille soveltuvat säilytystilat ovat edellytys kokoelmien säilymiselle tulevaisuuteen. Varsinais-Suomen ammatillisesti hoidetuilla museoilla on yhteensä noin 6 300 m² säilytystilaa kokoelmille, mutta kokonaismäärästä vain puolet on asianmukaista, lämmintä säilytystilaa.

Asianmukaisten säilytystilojen kokonaistarve on noin 10 000 m². Säilytystilojen hankintaa rajoittavat kuitenkin taloudelliset resurssit. Leader-rahoituksen avulla on Paraisilla onnistuttu rakentamaan 150 m² kokoinen säilytystila museon kokoelmia varten.

Liite 6, Säilytystilat ja niiden tarve

6.8. Poistot

Objekti voidaan poistaa varsinaisesta esine-, arkisto- tai valokuvakokoelmasta liittämällä se käyttö- tai opetuskoelmaan, lahjoittamalla se johonkin toiseen museoon tai tuhoamalla huolellisesti. Objekti voidaan myös palauttaa lahjoittajalle takaisin. Poistoista tehdään aina kirjalliset merkinnät museon kokoelmatietoihin ja arkistoon. Poistettavat esineet valokuvataan.

Objekti poistamiselle kokoelmista on oltava riittävät perusteet. Objekti voidaan poistaa kokoelmista, jos se ei kuulu museon keruuvastuualueeseen eikä sillä ole merkitystä kokonaisuuden kannalta ja muissa museoissa on

jo vastaavia objekteja. Objektin huono kunto tai museon heikot mahdollisuudet taata objektille riittäviä säilytysolosuhteita voivat myös olla poiston syytä. Puuttuvat kontekstitiedot, objektin epäaitous tai useat rinnakkaiskappaleet voivat olla peruste poistolle. Jos esinettä ei voida materiaalina vuoksi säilyttää turvallisesti tai se on vaaraksi muille museoesineille, voidaan se poistaa kokoelmista.

Poistoista päättää museonjohtaja tai hänen valtuuttamansa museoammatillinen työntekijä, kuten kokoelmista vastaava tutkija. Poistoissa noudetaan ICOMin eettisiä sääntöjä.

6.9. Kokoelmien käyttö

Tutkimustoiminta ja asiakaspalvelu

Museoiden kokoelmat ja niihin liittyvät tiedot ovat avoimia tutkijoille lukuun ottamatta käyttörajoituksin säädelyjä kokoelmien osia. Materiaalin käyttöä on sovittava etukäteen. Museoiden henkilökunta avustaa tutkijoita aineistojen käytössä ja niihin liittyvien tietojen hankinnassa.

Museot julkaisevat kokoelmiaan eri muodoissa kukin resurssiensa mukaan.

Näyttelytoiminta

Perusnäyttelyt sekä vaihtuvat näyttelyt suunnitellaan ja rakennetaan ensisijaisesti omien luetteloitujen kokoelmien pohjalta. Turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, kun objekteja käsitellään, kuljetetaan ja asetetaan näytteille.

Tapahtumatoiminta

Tapahtumatoiminnassa käytetään vain käyttökokoelmaan kuuluvaa materiaalia.

Lainustoiminta

Museot lainaavat kokoelmiinsa kuuluvia esineitä ja arkistomateriaalia muille museoille ja julkisyhteisöille, jos lainan saaja pystyy takamaan niille asialliset olosuhteet. Kuva-arkistosta ei lainata alkuperäisaineistoa, vaan aineisto kopioidaan. Arkistoaineistoa lainataan hyvin harkitusti. Käyttökokoelmien lainaus on myös mahdollista.

Jokainen laina käsitellään lainan antajamuseossa tapauskohtaisesti. Lainoista päättää lainan antajamuseon museonjohtaja tai sovittu henkilö. Kaikista lainoista laaditaan kirjallinen sopimus, jossa myös laina-aika määritellään.

Ennen lainausta materiaalin kunto tarkistetaan ja lainattava materiaali valokuvataan. Lainan vastaanottaja vakuuttaa materiaalin lainanantajamuseon määrittelemästä summasta koko laina-ajaksi. Lainan antaja pakkaa materiaalin ja lainaava yhteisö huolehtii turvallisesta kuljetuksesta. Palautuksen yhteydessä materiaalin kunto tarkistetaan ja laina-aikana mahdollisesti syntyneet vauriot kirjataan.

7. Kokoelmapoliittisen ohjelman seuranta

Museokentässä, yksittäisissä museoissa sekä koko yhteiskunnassa yleisesti tapahtuvat muutokset heijastuvat museoiden kokoelmatyöhön. Varsinais-Suomen ammatillisesti hoidettujen paikallismuseoiden kokoelmapoliittista ohjelmaa on seurattava ja tietoja päivitettävä säännöllisesti.

Kokoelmapoliittisen ohjelman toteutumista, ajantasaisuutta ja toimivuutta käytännön työssä arvioidaan vuosittain. Ohjelma päivitetään helmimaaliskuussa kokoontumalla yhteisesti vuorotellen kunkin museon kutsu-
mana.

8. Yhteinen sopimus

Naantalin museo, Nautelankosken museo, Paimion museot, Pargas museer, Sagalunds museistiftelse, Salon tuotanto- ja kulttuurihistoriallinen museo SAMU, Suomen maatalousmuseo Sarka ja Uudenkaupungin museo sitoutuvat

- noudattamaan kokoelmatyössään yhteisesti sovittua vastuujakoa kokoelmien kartuttamisessa
- liittämään kokoelmiin vain niitä objekteja, jotka museo pystyy dokumentoimaan, hoitamaan ja säilyttämään asianmukaisella tavalla
- ohjaamaan mahdolliset lahjoitukset muihin museoihin, jos lahjoitus ei sovi oman museon keruupolitiikkaan
- tavoittelemaan aktiivista kartuntaa passiivisen kartunnan sijaan
- liittämään ydinkokoelmiin vain sellaisia objekteja, joilla on kontekstiedot
- seuraamaan yhteisen kokoelmapoliittisen ohjelman toteutumista ja päivittämään ohjelmaa

Kukin museo toimittaa tämän yhteisesti laaditun kokoelmapoliittisen ohjelman taustaorganisaationsa tiedoksi ja hyväksyttäväksi.